

Recull de Premsa

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

Taula de contingut

Guinjoan, el segleXXen un pentagrama La Vanguardia - Catalán - 03/01/2019	3
Adeu a Joan Guinjoan, esperit lliure arrelat a la terra Ara - 03/01/2019	5
Joan Guinjoan figura clave de la musica contemporanea en Espana El País - 03/01/2019	8
Dol al món de la cultura en perdre un referent Diari de Tarragona - 03/01/2019	9
LA DATA Diari de Tarragona - 03/01/2019	10
Portada El Punt Avui Girona - 03/01/2019	11
Joan Guinjoan, l'avantguarda incessant El Punt Avui - 03/01/2019	12
Una ment clara i apassionada El Punt Avui - 03/01/2019	15
El món de la cultura lamenta la mort de Joan Guinjoan Diari de Girona - 03/01/2019	16
Fallece una figura esencial de la música catalana y española Levante el Mercantil Valenciano - 03/01/2019	17
El mundo de la cultura lamenta la muerte del compositor Joan Guinjoan El Faro de Melilla - 03/01/2019	18
La Jove Orquestra Nacional celebra els 25 anys de vida El Periódico de Catalunya - Catalán - 03/01/2019	19
La JONC celebra els 25 anys unint les dues orquestres Diari de Girona - 03/01/2019	20
As Portelas cierra el año en el Palau de la Música con Carlos Núñez La Opinión el Correo de Zamora - 03/01/2019	21
'El Messies' a Lledoners El Punt Avui - 03/01/2019	22
Quines commemoracions hi haurà el 2019? VilaWeb Paper - 03/01/2019	23
"Els presos polítics representen el suïcidi de la idea d'Europa" VilaWeb Paper - 03/01/2019	27

► 3 Enero, 2019

L'escena musical espanyola perd un gran referent

MARCEL CHAVARRÍA
 Barcelona

Se n'ha anat un savi. Una peça clau de l'escena musical contemporània a Espanya i també a Europa. Un home que va canviar el destí d'hereu, en un món rural català, per marxar de cop i volta a Barcelona perseguint no un somni, sinó un impuls ben real: Joan Guinjoan volia ser músic. Encara més, volia escriure música. I es va acabar convertint en el darrer gran clàssic del segle XX. Un compositor de l'anomenada generació del 51 que va definir la modernitat a l'Espanya de la postguerra trencant amb l'estètica nacionalista de principis de segle.

El primer dia d'aquest 2019, entre entrades i sortides hospitalàries que van començar quan va enviar de la Monique, Guinjoan va deixar aquest món. Se sentia cada cop més feble, però seguia treballant en la que havia de ser la darrera obra, una cantata profana titulada *Les quatre edats de l'home*, que dedicava al director artístic del Palau i que havia d'interpretar l'Orfeo Català. Una peça, però, que li quedava al faris-

Mor als 87 anys un compositor contemporani cabdal, que primer va ser trencador i va acabar convertit en un clàssic

Guinjoan, el segle XX en un pentagrama

tol. La vetlla comença aquesta tarda, a les set, al tanatori de les Corts, i seguirà demà fins a la cerimònia civil (16.15 h). Les despulles seran enterrades al seu Riudoms natal.

"Sens dubte, després de Manuel de Falla i Robert Gerhard, hi ha

Guinjoan", assegura el director musical del Liceu, Josep Pons, tenint en compte també el seu extens catàleg. "Era un personatge trencador en el seu moment, però que ha esdevingut un clàssic, i això vol dir que la seva música és d'enorme autèntic-

tat. És el que els va passar a Ligeti, Debussy i tants d'altres: Guinjoan és un clàssic amb un llenguatge propi i una personalitat ben definida. I amb una obra que ho abasta tot".

El compositor de Riudoms deixa, efectivament, una vasta obra de

cambrà, com ara el trio que va escriure per al Trio Barcelona, o els duets per als germans Claret, i tanta altra obra per a piano - José Menor va enregistrar tres CD quan encara havia de compondre dues o tres peces més -, ja que no s'ha d'oblidar que era també pianista.

De fet, la seva darrera estrena -pòstuma- tindrà lloc el 26 de març, al Palau de la Música, amb *La llum naixent*, "un solo evocatiu i molt poètic de quatre minuts, amb un final discret, com un *Morgen* de Strauss, que va escriure per a Javier Perianes", explica el director artístic del Palau de la Música, Víctor García de Gomar, artífex d'aquesta trobada entre el pianista andalusí i el compositor de Riudoms.

I què es pot dir de la impressionant obra concertística... per a clarinet, per a guitarra, per a violoncel, per a piano -"de gran qualitat", apunta Pons- o per a percussió... Sense oblidar l'òpera *Gaudí* que Pons li va estrenar al Liceu el 2004, i que conté el *Trencadís*, un ballet d'opulent virtuosisme orquestral, que és probablement del més bo que va fer, juntament amb el 3r temps del *Sincrotró Alba*, on abraça la ciència.

Remarcable és el seu catàleg de

ÀLEX GARCIA

Inacabada. Guinjoan deixa al faristol una cantata profana que havia d'estrenar l'Orfeó Català al Palau

VÍCTOR GARCIA DE GOMAR

“Es considerava un compositor del *Mare Nostrum* amb mentalitat cartesiana; això el defineix”

JOSEP PONS

“Després de Manuel de Falla i Robert Gerhard hi ha Joan Guinjoan al segle XX espanyol”

JOAN SUBIRATS

“La música contemporània a Catalunya ha perdut un dels seus referents clau”

QUIM TORRA

“Estimat pels músics i els amants de la música contemporània, es mereix el nostre agraïment i homenatge”

música simfònica, de què es va farcir la Carta Blanca que li va dedicar, el 2012, l'Auditori Nacional de Madrid. El públic retia homenatge al mestre “i s'adonava que tenia al davant una figura immensa”, explica Pons. “També vaig poder veure el públic de Palau 100 dempeus quan amb la Simfònica del Liceu li vàrem estrenar fa dos anys *Fiat lux* sobre el poema d'Antoni Clapés”, afegeix el mestre.

Garcia de Gomar, per la seva part, es va convertir amb el Palau en gran promotor de Guinjoan en la darrera fase vital. “Es considerava a si mateix un compositor del *Mare Nostrum* amb mentalitat cartesiana. Això definia molt el personatge, sempre amb sentit de l'humor. La seva inspiració màxima és Ravel i el món francès, i entre les no confessades hi ha la influència de Messiaen a nivell rítmic. Però el que el feia singular era el fet de no viure mai d'esquena al públic: sempre incorporava l'ingredient de l'emoció. En aquesta moda dels hereus de la Segona Escola de Viena, el públic ja no és un ingredient, però ell va a la contra”.

Joan Guinjoan (Ruidoms, 1931) va fugir de jove a Barcelona sense acomiadar-se dels pares, amb un

acordió. “Mare, pare, vull ser compositor” no era quelcom que es comprengué en aquell món rural. Ell era l'hereu del mas que se suposava que havia de conrear. Amb quatre duros i un ajut del seu oncle comença al conservatori del Liceu. Estalvia, té una beca, estudia amb Cristòfor Taltabull, amenitza al piano braseries i algun local de poca reputació... i marxa a París, on s'acaba de formar amb Pierre Wissmer i on s'inicia en la creació amb mitjans electroacústics. I, tal com es fa a París, funda el seu ensemble contemporani, Diabolus in Musica, que encoratja l'estrena de noves partitures i difon l'obra dels clàssics del s. XX.

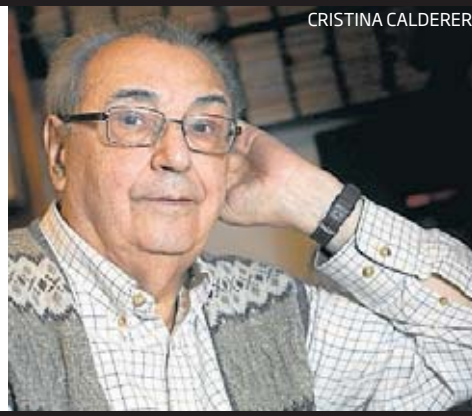
“Li devem a ell que aleshores aquí s'escoltés Ligeti, Stockhausen o Boulez”, apunta De Gomar. “Gent que ell havia tractat en primera persona. I és que Guinjoan ha estat protagonista absolut. Haurem de ressuscitar la feina pedagògica d'aquell públic que va ser molt més avançat que el d'ara”.

El Chevalier i Officier des Arts et Lettres, entre moltes altres distincions, deia, amb la boca petita, que li agradaria sentir, el dia que no hi fos, el *Langsam getragen* de la *Fantasie opus 17* de Schumann. Per a ell!●

P 30-31

CULTURA

**GUINJOAN:
ADEU A UN
GENI MASSA
DESCONEGUT**

CRISTINA CALDERER

MÚSICA

Adeu a Joan Guinjoan, esperit lliure arrelat a la terra

Mor als 87 anys el compositor de Riudoms, autor de l'òpera 'Gaudí' i pare de la música contemporània a Catalunya

MARTA PORTER
BARCELONA

Compositors, cantants, instrumentistes, directors d'orquestra, institucions i amics lamentaven ahir la pèrdua de Joan Guinjoan, mort l'1 de gener als 87 anys. Ha estat un dels millors compositors catalans dels segles XX i XXI. Autor de més de cent obres, era un home afable, irònic i amb una immensa curiositat per la música contemporània actual.

El seu pis a Barcelona era un punt de trobada de músics de totes les edats, ja fos al menjador amb la seva dona Monique, desaperseguda fa dos anys, o al seu despatx, una habitació petita amb un piano que no tocava perquè preferia el teclat elèctric, les pipes abandonades per prescripció mèdica i piles de partitures, cedés, elapés, manuscrits i fotografies. També a la bodega que hi havia sota casa seva, on li agradava menjar braves i fer la copa amb amics i coneguts. Era allà on explicava els seus orígens a Riudoms, on ahir l'Ajuntament va decretar dos dies de dol oficial. "La meua família eren pagesos. Un dia li van comprar un acordió al meu cosí i vaig apren-

dre algunes cançons de l'època que tocava per festa major". Poc després es trobava matriculat al Conservatori del Liceu, on va estudiar la carrera de piano a dos cursos per any perquè "havia de seguir treballant la terra amb el pare".

Com a pianista va fer concerts per tot el món, però ho va deixar al cap de set anys. "El 1960 vaig decidir dedicar-me a la composició i vaig tornar a París a estudiar. El 1965, ja a Barcelona, vam fundar amb el Juli Panyella el grup Diabolus in Musica", una agrupació de difusió de la música contemporània que va portar a Barcelona els millors compositors i grups instrumentals del moment.

Senzill, humil i alhora contundent i clar, sempre va ajudar els jo-

Autenticitat

"És un clàssic perquè la seva música és d'una gran autenticitat", opina Josep Pons

Proteic

Benet Casablanca destaca de Guinjoan que és "una figura proteica de la música"

ves compositors. "El vaig conèixer als 18 anys quan estudiava al Conservatori -explica el director d'orquestra i també compositor Ernest Martínez Izquierdo-. Des del primer moment em va animar a ensenyar-li tot el que escrivia, anava a casa seva i a la bodega. Aquelles trobades han continuat tota la vida. Parlàvem de música, de política, de la nostra vida personal. Ell va dirigir obres meves, com l'estrena de Barcelona 216, que em va dedicar, i que l'any passat li vam poder regalar enregistrada. Després jo he tocat tot el que he pogut de la seva música", com la tercera simfonia, *Alba*, inspirada en el sincrotró Alba, encàrrec de l'OBC, i l'enregistrament dels concerts de piano, de violoncel, interpretat per Lluís Claret, i de clarinet amb Joan Enric Lluna".

Josep Pons, director de l'Orquestra del Liceu, va dirigir l'estrena de l'òpera *Gaudí* al Liceu el 2004 -"Dotze anys després del que estava previst", ironitzava Guinjoan en aquell moment-. Posteriorment, com a titular de l'Orquestra Nacional d'Espanya, li va dedicar el Cicle Carta Blanca amb nou concerts en tres setmanes. "Guinjoan va ser un compositor trencador, juntament amb la generació del 51, formada

Guinjoan
fotografiat el
2011 a casa seva,
a Barcelona.

PERE VIRGILI

per ell, Josep Soler, Xavier Benguerel i Josep Maria Mestres Quadreny. Però després ha esdevingut un clàssic perquè la seva música és d'una autenticitat enorme. Té un llenguatge propi, una personalitat molt ben definida i una obra que ho abasta tot: música de cambra, coral, una òpera, molta música simfònica, concerts per a instruments solistes... i tot d'una qualitat immensa". Pons també va dirigir l'estrena de *Fiat lux* al Palau de la Música Catalana el 2016.

Un gegant de la música

Per al compositor Benet Casablanca era "un gegant de la música del país i un bon amic". "És una figura proteica de la música a Catalunya, era molt bon pianista, va muntar activitats escolars amb l'Ajuntament, festivals, i com a compositor era insubornable, amb la seva murrieria característica i benhumorada, plena d'imaginació, sentit del color i un discurs sonor sensual i hedonista que afirma la seva llibertat creativa".

L'últim dels seus deixebles és el jove compositor Joan Magrané. "Ens vam fer molt amics. Quan venia a Barcelona li portava música de compositors actuals. Crec que compartíem un aspecte fonamental de la seva obra, les arrels a la terra, ell de Riudoms i jo de Reus. Per a mi és un exemple a seguir, transmetre a la

Lluminositat

Guinjoan transmetia "la poesia del camp i la seva llum", segons el compositor Joan Magrané

música el que hem après aquí des de petits, la poesia del camp, la seva llum, la vida de poble".

Carme Cavaller, presidenta del LiceXballet, recorda quan l'any 1969 Guinjoan va dirigir l'estrena del seu ballet *Els cinc continents*, amb coreografia de Joan Magrinyà, enregistrament sonor que ara el Museu de la Música ha recuperat. També la mítica ballarina cubana Alicia Alonso va basar un ballet en la seva obra *Verbum (genoma in musica)*, una peça que gira entorn al genoma humà. Guinjoan va rebre innombrables premis, com el Luis de Victoria, el més prestigiós que es pot donar a un compositor iberoamericà. "Quan vaig saber la notícia es va produir una mutació en mi i estava tan content que semblava un nen de 8 anys el matí del dia de Reis", recordava.

Prolífic fins al final, el 2013 el Palau de la Música Catalana el va nomenar compositor resident i va programar diversos concerts seus, entre els quals un de dirigit per Nacho de Paz, que ahir lamentava profundament la seva mort. L'última estrena d'una obra de Guinjoan serà al març, quan Javier Perianes interpretarà *La llum naixent* al Palau de la Música. El funeral serà demà a les 16.15 h al Tanatori de les Corts de Barcelona. —

► 3 Enero, 2019

Joan Guinjoan, figura clave de la música contemporánea en España

El compositor deja un repertorio vitalista formado por más de 100 obras

JAVIER PÉREZ SENZ
Vital, optimista, con un fino sentido del humor y una sinceridad expresiva que añadía calidez y humanidad a su música. Así era el compositor, director de orquesta y pianista catalán Joan Guinjoan (Riudoms, Tarragona, 28 de noviembre de 1931-Barcelona, 1 de enero de 2019), infatigable creador que vivió con pasión el oficio de componer, el arte, en definitiva, de comunicar emociones a través de la materia sonora. Por encima de cualquier valoración técnica y estética, en sus partituras, refinadas y brillantes, transmite la gran alegría de crear música con personalidad propia, sin complejos, con ágil juego rítmico y una mirada irónica que nunca pierde de vista sus orígenes humildes.

El apego a la tierra, a las costumbres, a las músicas populares de su Riudoms natal, nutren su música sin imposturas. "Nunca me he sentido ligado a una generación determinada ni, por supuesto, he pretendido crear escuela alguna", confesaba, sentado junto al piano del estudio de su domicilio barcelonés. Cuando iba a estrenar una obra, solía invitarte a charlar en su casa; delante de la partitura, te mostraba el latido de su música, sus anhelos y también sus temores, porque, aunque podía presumir de ser considerado todo un clásico —entre otros galardones obtuvo el Premio Nacional de Música en 1990 y el Premio Iberoamericano de la Música Tomás Luis de Victoria en 2004—, mantenía intactas la ilusión y

El compositor Joan Guinjoan, en una imagen de 2002. / SUSANNA SÁEZ

las dudas del creador que explora nuevos territorios. "Siempre que se acerca un estreno importante me pongo muy nervioso, eso es algo que no se pasa con la edad, al contrario, siempre sientes miedo a no estar a la altura de las circunstancias".

Hombre ligado a la tierra, dejó las tareas del campo para iniciar su aventura como músico

co en Barcelona a los 21 años. Discípulo de Cristòfor Taltabull, completó su formación en l'École Normal de París y en la Schola Cantorum, con Pierre Wissmer. En sus años de aprendizaje en la capital francesa, al tiempo que se empapaba de las vanguardias, fue pianista "de café" para ganar su sustento.

Cultivó muchas disciplinas en su larga y fecunda y trayec-

toria artística: concertista de piano, director del conjunto instrumental Diabolus in Musica —con este grupo estrenó muchas partituras y difundió en centenares de conciertos los clásicos del siglo XX y las más apasionantes obras de vanguardia—, divulgador, crítico musical en el *Diario de Barcelona*, comentarista en diversos programas de radio y televisión y

fundador y director del Centre de Documentació i Difusió de la Música Contemporània del Ayuntamiento de Barcelona. Pero, por encima de todo, fue y siempre se sintió compositor.

La búsqueda de un lenguaje más libre, fruto del dominio de las más diversas técnicas y estéticas, desde el dodecafonismo y el serialismo al grafismo y la música flexible, le dieron un rico bagaje para emprender su propio camino; la bellísima *Música per a violoncel i orquestra*, de 1975, revisada en 1980, marca un nuevo rumbo, de mayor expresividad, claridad y perfección formal.

La variada percusión, la rica paleta orquestal, la vitalidad rítmica y la riqueza tímbrica se convierten en señas de identidad de una música cada vez más cálida, sutil e imaginativa, que ha dado frutos tan significativos como el impactante *Homenaje a Carmen Amaya* para conjunto de percusión, *Passim Trio*, *Ab Origine*, el *Concierto para piano*, *Self-Paráfrasis*, el excepcional *Concierto para clarinete*, las brillantes *Sinfonía núm. 2*, *Ciudad de Tarragona*, y *Sinfonía núm. 3*, *Sincrotrón-Alba*. También el *Concierto para acordeón*, *Trama*, *Pantonal* y su ópera *Gaudí*, con libreto de Josep Maria Carandell, que permaneció 12 años en un cajón hasta su tardío estreno, en 2004, en el barcelonés Gran Teatre del Liceu.

En octubre de 2016, el octogenario compositor tarragonense estrenó en el Palau de la Música Catalana, con la orquesta del Liceo y bajo la dirección de Josep Pons, su exuberante *Fiat Lux*, una obra inspirada en poemas de Antoni Clapés que glosan las luces y los colores del paisaje de su Riudoms natal. Fue todo un estallido de energía rítmica y poderío orquestal, fruto de la fantasía y la pasión de un músico que nunca perdió la ilusión y la alegría de crear.

Joan Guinjoan en ser investit 'doctor honoris causa' de la URV l'any 1999 pel llavors rector Lluís Arola. FOTO: PERE TODA / DT

Dol al món de la cultura en perdre un referent

I. D. - AGÈNCIES
TARRAGONA - BARCELONA

L'Ajuntament de Riudoms decreta dos dies de dol oficial i anuncia que organitzarà un acte de reconeixement i record a la seva figura

El món de la cultura lamentava ahir el decés d'un dels referents de la creació musical contemporània a Espanya.

L'Ajuntament de Riudoms va decretar dos dies de dol oficial i va col·locar les seves banderes a mig pal per la mort del seu «fill il·lustre». També va avançar que organitzarà un acte de reconeixement i record, la data del qual anunciarà pròximament.

La Universitat Rovira i Virgili també es va sumar a les mostres de condol de Guinjoan, qui va ser investit *doctor honoris causa* per la URV el 1999. Aleshores, la professora d'Història Mercè Jordà, que va apadrinar Guinjoan, va destacar en aquell moment que «les composicions de Guinjoan constitueixen una recerca sempre renovada i constantment inacabada. I és per això que la seva música demana de l'oient aquella participació activa, aquell saber escoltar, aquella complicitat en l'esdevenir dels sons».

El president de la Generalitat, Quim Torra, a través del seu compte de Twitter, va dir que

va ser un «compositor estimat pels músics i pels amants de la música contemporània» i que «es mereix el nostre agraïment i homenatge».

Les grans institucions musicals barcelonines com el Gran Teatre del Liceu, el Palau de la Música i l'Auditori també van recordar el creador. El Liceu va mantenir que l'avantguarda musical a Catalunya «sempre tindrà un nom: Joan Guinjoan» i li va agrair «descobrir-nos nous horitzons dins i fora del pentagrama».

Per la seva banda, el Palau de la Música va rememorar que l'última obra que va estrenar allà va ser *Fiat lux* el 2016 i que el pròxim 26 de març el pianista Javier Perianes estrenarà la seva última creació, *La llum naixent*.

A l'Auditori van destacar que en aquesta institució va estrenar i es van poder escoltar composicions seves com el *Concert per a acordió*, amb l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya (OBC). «El seu llegat ens acompanyarà sempre», van apuntar.

La directora de l'Institut Ramon Llull, Iolanda Batallé, va dir que va ser el «gran impulsor de la música contemporània a Catalunya» i que ara «ens queda la seva música».

El Museu de la Música va recordar que en les últimes setmanes, juntament amb el museu Víctor Balaguer, han treballat per recuperar una gravació d'*Els cinc continents*.

LA DATA

26

de març

serà la data en la qual sonarà al Palau de la Música Catalana l'obra pòstuma de Joan Guinjoan, 'Llum naixent', a càrrec del pianista Javier Perianes.

CULTURA-ESPECTACLES

P34,35

Adeu al gran compositor Joan Guinjoan

El català, figura rellevant de la música contemporània europea, mor als 87 anys

Guinjoan, al Palau de la Música ■ J. LOSADA

SOCIETAT

P18,19

Es consolida l'augment de població a la demarcació

Més empadronats al 62% dels municipis

espígul IMMOBILIÀRIA
972 220 110 | 653 669 653
Store: Pl. Margués de Camps, 3, Girona

GIRONA - Torres de Palau
Casa situada 320m² (terres 1a 400m²)
Obra nova en venda

espigul.com

EL PUNT AVUI+

Edició de Girona

DIJOUS • 3 de gener del 2019. Any XLIV. Núm. 14868 - AVUI / Any XLI. Núm. 13738 - EL PUNT

VOL VIURE EN
#CATALUNYALLIBERTAT

P8

L'ANC prepara una marxa a Madrid pel judici de l'1-0

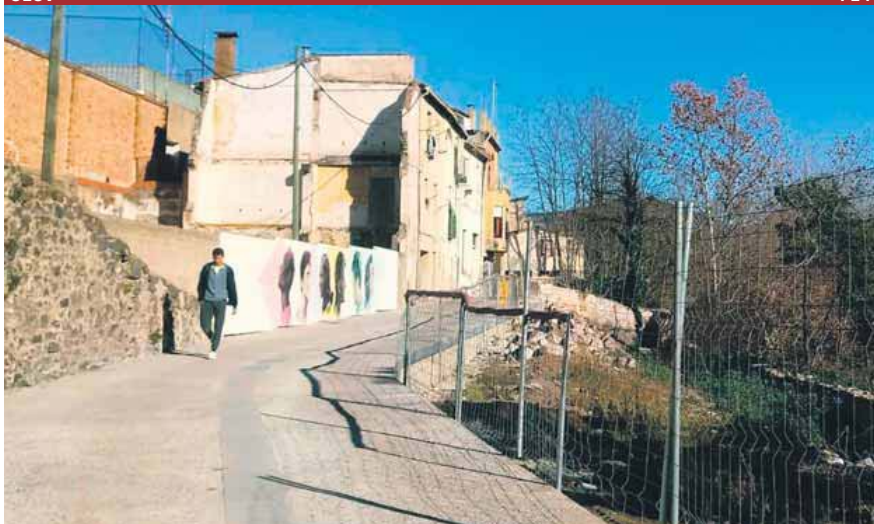
SUPORTS • La manifestació serà una setmana després de l'inici i confia sumar la solidaritat de ciutadans d'arreu de l'Estat

A CASA • Les entitats també convocaran concentracions a les diferents capitals de vegueria el primer dia del processament

GOVERN • El vicepresident, Pere Aragonès, va avalar les mobilitzacions "àmplies i de masses" i una resposta "de país"

OLOT

P24

Als terrenys a la dreta de la imatge, del carrer Sant Miquel, s'hi farà un mirador sobre el riu Fluvià ■ JORDI CASAS

Fer créixer el passeig fluvial

L'Ajuntament compra finques per allargar-lo, al barri de Sant Miquel

Medi ambient

P26

Denúncia per la tala il·legal a Aigua Xelida

L'Ajuntament ordena al promotor, que vol fer-hi apartaments, que aturi l'obra

Divers

P20

Roben 3.000 euros de la rectoria de Sant Narcís

AGROFORN VILANNA

Pa amb massa mare natural - Pa com el d'abans

Encarrega el teu tortell de Reis!

Ctra. de Girona a Anglès, km 104,5 - Vilanna - Tel. 972 17 65 36
info@agrofornvilanna.cat - www.agrofornvilanna.cat

CULTURA-ESPECTACLES**P22,23**

Adeu al gran compositor Joan Guinjoan

El català, figura rellevant de la música contemporània europea, mor als 87 anys

Guinjoan, al Palau de la Música ■ J. LOSADA

▶ 3 Enero, 2019

Adeu a un compositor català de referència

El compositor riudomenc, figura rellevant de la música contemporània europea, mor als 87 anys

Joan Guinjoan,
l'avantguarda
incessantGuillem Vidal
BARCELONA

Trista notícia per començar l'any: Joan Guinjoan, un dels pares de la música contemporània a Catalunya i un dels grans compositors catalans de l'últim segle, moria dimarts als 87 anys. Català universal, Guinjoan no va defallir mai en les seves recerques constants quant a composició, tot i la incomprensió d'alguns sectors i, naturalment, la seva edat cada cop més avançada. "No sé si ho podré fer tot, però continuar component em fa viure amb il·lusió i seguir buscant", explicava el mestre a l'autor d'aquest article el gener del 2013, coincidint amb la presentació al Palau de la Música —on es van estrenar fins a una quinzena d'obres seves— de *Concert per a percussió*. "L'art, com dic sovint, és una recerca constant. Si un dia trobes res, fantàstic. I, si no, mala sort. Lligeti, en aquest sentit, va ser tot un exemple: un compositor que va fer ple de coses diferents sense deixar de ser mai ell mateix. He intentat no repetir-me mai. No he volgut trobar una fórmula i anar-la esprenent."

Compositor, pianista i

director d'orquestra, Guinjoan deixa un catàleg de més d'un centenar d'obres de música de cambra i simfònica, així com una trajectòria exemplar, és clar, per a altres compositors del país. "Tenim la sort que n'hi ha de molt

Compositor, pianista i director, deixa un catàleg de més d'un centenar d'obres

bons", reblava en aquella entrevista. "I cal que tinguin cicles de concerts, seminaris..."

Fill de Riudoms

Joan Guinjoan havia nascut el 28 de novembre de 1931 a Riudoms (Baix Camp), en el si d'una família pagesa de la qual va heretar, sobretot, el seu esperit vital. Anton Marc Caparó Pujol i Maria Eugènia Perea Virgili, en el llibre *Joan Guinjoan, íntim. Les arrels del compositor riudomenc* (editat fa cinc anys pel Centre d'Estudis Riudomenecs Arnau de Palomar), remarcaven com Guinjoan atribuïa la tena-

citat i l'austeritat amb què havia hagut d'actuar i viure per poder fer realitat el seu somni musical a la terra. "En la tremenda solitud de davant del pentagrama, estic convençut que la seva música es va impregnar de les sonori-

"Després de Manuel de Falla i Robert Gerhard hi ha Guinjoan", diu el director Josep Pons

tats camperoles que tan intensament havia viscut: el carrisquig de l'arada, la bavadada del matxo, el zumzeig de l'abellot, el mestrallet que agitava els oms, el crit de la terra en ser fendida, el renechumà en obrir-la, la cridòria entre les garbes o la música íntima de la suor davallant del pit", escrivia també, el setembre de l'any passat a El Punt Avui, el també biògraf Xavier Garcia Pujaades, amb motiu d'un projecte d'encàrrec d'una cantata que tenia entre mans el Palau de la Música, amb textos d'Antoni Clapés.

Guinovart, a qui el regal

d'un acordió quan tenia catorze anys havia despertat el seu interès per la música, va estudiar composició i orquestració al conservatori del Liceu de Barcelona amb el mestre Cristòfor Taltabull i, més tard, va marxar a París per formar-se com a pianista amb el professor Gentil a l'École Normale de Musique, i va estudiar composició i direcció d'orquestra a la Schola Cantorum, sota la direcció de Pierre Wissmer. La seva experiència com a músic de cafès i *braseriers* ja feia palès la gran quantitat de músiques amb les quals Guinjoan prendria contacte.

A mitjan anys cinquanta va iniciar una breu però intensa carrera com a pianista, amb concerts en països com ara França i Alemanya. El 1964 va entrar en contacte amb l'avantguarda musical francesa i es va dedicar de ple a la composició. El 1965 va fundar, al costat del clarinetista Juli Panyella, l'agrupació Diabolus in Musica, amb l'objectiu de difondre la música contemporània i amb la qual estrenaria un llarguíssim nombre d'obres d'autors catalans i estrangers. El 1986 va crear el Centre de Documentació i Difusió de

la Música Contemporània de Barcelona, que va dirigir fins a la seva jubilació. Des d'aquesta institució vinculada a l'Ajuntament va desenvolupar diverses tasques organitzatives de la vida musical catalana. D'ençà de 1991, finalment, era membre corresponent de la Reial Acadèmia Catalana de les Belles

Arts de Sant Jordi, cobrint la vacant deixada per Frederic Mompou. Entre les seves obres més significatives hi ha *Ab Origine* (1974), *Música per a violoncel i orquestra* (1975), *Concert per a piano* (1983), *Hommage a Carmen Amaya* (1986), el quartet amb piano *Self-Paráfrasis* (1997); *Simfo-*

Guinjoan, fotografiat l'any 2006, abans d'un homenatge al Bartrina de Reus ■ JUDIT FERNÁNDEZ

nia n. 2 'Ciutat de Tarragona' (1999); *Verbum (Genoma in Música)* (2003) i *Concert per a clarinet* (2004). Guinjoan va ser autor també d'una única òpera, *Gaudí*, finalitzada el 1993 i estrenada l'any 2004 al Liceu, amb llibret de Josep Maria Carandell, així com d'obres amb les quals va establir

relacions amb el món de la ciència, com *Tercera simfonia 'Sincrotó Alba'* (2010). Entre els seus nombrosos reconeixements hi ha el Premi Nacional de Música de la Generalitat (1995), el Premi Nacional de Música (1989) i l'honor d'haver estat el primer compositor resident del Palau de la Música (2012/13).

Mostres de condol

Entre les moltíssimes mostres de condol hi ha la de l'Ajuntament de Riudoms (Baix Camp), que ahir va decretar dos dies de dol oficial i va col·locar les seves banderes a mig pal per la mort del seu "fill il·lustre". Quim Torra, president de la Generalitat, el qualificava de "compositor estimat pels músics i pels amants de la música contemporània", alhora que mereixedor del "nostre agraïment i homenatge". El Gran Teatre del Liceu, en un comunicat, agraïa al músic "descobrir-nos nous horitzons dins i fora del pentagrama". El Palau recordava l'última obra que va estrenar-hi (*Fiat lux*, el 2016), i recordava que, el 26 de març, el pianista Javier Perianes hi estrenarà la seva última creació, *La llum naixent*. Des de L'Auditori, finalment, on es van poder escoltar composicions seves com el *Concert per a acordió*, amb l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya (OBC), es manifestava: "El seu llegat ens acompanyarà sempre." El compositor Benet Casablancas, per la seva banda, definia Guinjoan com "un gegant de la creació musical al nostre país" i animava a honrar la seva música "com es mereix". El també compositor Edmon Colomer el qualificava com un dels "compositors més honestos de la seva generació", i el director d'orquestra Josep Pons assegurava que en qualsevol "travessa de cinc compositors espanyols del segle XX, el seu nom ha de sortir", i hi afegia: "Sens dubte després de Manuel de Falla i Robert Gerhard hi ha Guinjoan." ■

3 Enero, 2019

Mirador

Oriol Pérez i Treviño

Una ment clara i apassionada

Guinjoan, l'any 2013 al Palau de la Música, on va estrenar una quinzena de composicions ■ JOSEP LOSADA

L'atzar ha volgut que plorem la mort del compositor Joan Guinjoan en el mateix moment en què s'acaben d'iniciar els assaigs, al Gran Teatre del Liceu, de l'òpera *L'enigma di Lea*, de Benet Casablanca, amb text de Rafael Argullol i que s'estrenarà el proper 9 de febrer. Que ningú pensi que es tracti d'una normalitat de la nostra música contemporània, sinó més aviat d'una potent sincronia indicadora que hi ha alguna cosa que no estem acabant de fer del tot bé respecte a l'esmentada música, perquè, siguem clars i no ens autoenganyem: quina és la regularitat amb què programem els nostres compositors vius? Quin paper juga el patrimoni musical català en el sistema cultural del nostre país?

De nou, la mort d'un prohoms de la nostra cultura ens porta al lament, al panegíric *post vitae* i a adonar-nos com, culturalment, som encara una mica més orfes de grans referències com ho era Guinjoan. Era sabut que la salut del compositor de Riudoms, d'uns anys ençà, era delicada, però encara el 28 de novembre passat, pel seu aniversari, es va celebrar un dinar on, entre d'altres, hi eren el compositor Joan Magrané i el director artístic del Palau de la Música, Víctor García de Gomar. Estava pletòric, em deia el Joan, i sabem que s'estava coent el projecte encàrrec d'una cantata que, sobradament merescuda, era

dedicada a García de Gomar i havia d'estrenar l'Orfeó Català. O sia, el compositor estava, dins de les possibilitats, en actiu. Però gairebé com un epíleg a les importants pèrdues del 2018 com ara les del poeta Màrius Sampere, l'antropòleg Lluís Duch, la soprano Montserrat Caballé o el di-

Abans de compondre, havia de limitar el territori d'allò que acabava component

rector canari, establert des de feia molts anys a Sant Cugat, Juan José Olives, el primer dia s'hi ha afegit la de Joan Guinjoan.

Moltíssims aspectes podríem destacar d'una obra concisa i concentrada que, com les grans personalitats musicals, portava sempre inclosa la seva signatura inconfusible, ja no només de mediterraneïtat, sinó de quelcom més profund i associat al territori del Baix Camp on va néixer. Hi ha qui ha parlat de tel·lurisme, però el sotasignat més aviat es decanta per la materialització sonora d'una morfogeologia del propi paisatge ancestral de Riudoms. Era sempre aquest territori el que, inconscientment, acabava per aflorar en la seva

obra, i si bé, des de feia molts anys, Guinjoan s'havia allunyat de la confessió catòlica, no és menys cert que el seu mètode de composició, definit per ell mateix com a cartesà, sembla deutor dels exercicis espirituals de sant Ignasi que ell havia realitzat en algun moment de la seva vida. No estem apostant amb aquesta afirmació per una lectura religiosa i/o espiritual de la seva obra (com sí que ho són les d'Olivier Messiaen o Giacinto Scelsi), però sí que hem de dir que Guinjoan, sempre abans de compondre, havia de limitar el territori d'allò que acabava component. "El primer preàmbul és la composició de lloc", havia escrit sant Ignasi, i era aquest dibuix de límits el que el va portar ja no només a ser concís en l'obra musical, sinó també en el conjunt del seu catàleg.

Quan escoltem obres orquestrals de Guinjoan com ara *Ab origine*, la *Simfonia núm. 3 Sincrotró-Alba* o els *Sons de la terra per a acordió* som convidats plenament a adonar-nos també de com el que omple i satisfà l'ànima no és saber molt, sinó sentir i assaborir les coses internament. Aquesta invitació va anar sempre acompanyada d'una personalitat bondadosa, generosa, lúcida i, sobretot, curulla d'una passió que demostra sobradament el que va expressar Krishnamurti: només la ment clara pot ser apassionada.

El món de la cultura lamenta la mort de Joan Guinjoan

► El compositor nascut a Riudoms, referent de la creació musical moderna, va morir dimarts a la nit als 87 anys

EFE/Ddg BARCELONA

■ El món de la cultura va lamentar ahir el decés d'un dels referents de la creació musical contemporània a Espanya, Joan Guinjoan, qui ha deixat un catàleg de més d'un cen-

tenar d'obres de música de cambra i simfònica. L'Ajuntament de Riudoms (Baix Camp) va decretar dos dies de dol oficial i va col·locar les seves banderes a mig pal per la mort del seu «fill il·lustre», el compositor, pianista i director d'orquestra, mort la nit de dimarts als 87 anys.

El president de la Generalitat, Quim Torra, a través del seu compte de Twitter, en va dir que va ser un «compositor estimat pels músics i pels amants de la música contem-

porània» i que «es mereix el nostre agraïment i homenatge».

Les grans institucions musicals barcelonines com el Gran Teatre del Liceu, el Palau de la Música i l'Auditori també van recordar el creador. El Liceu va mantenir que l'avantguarda musical a Catalunya «sempre tindrà un nom: Joan Guinjoan» i li va agrair «descobrir-nos nous horitzons dins i fora del pentagrama». Per la seva banda, el Palau de la Música ha rememorat que

l'última obra que va estrenar allà va ser *Fiat lux* el 2016 i que el pròxim 26 de març el pianista Javier Perianes estrenarà la seva última creació, *La llum naixent*.

A l'Auditori van destacar que en aquesta institució va estrenar i es van poder escoltar composicions seves com el *Concert per a acordió*, amb l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya (OBC). «El seu llegat ens acompanyarà sempre», van apuntar.

Segons el parer del compositor i pianista Albert Guinovart, Guinjoan va ser «músic de referència per a moltes generacions i home bo». La directora de l'Institut Ramon Llull, Iolanda Batallé, en va dir que va ser el «gran impulsor de la música contemporània a Catalunya» i que ara «ens queda la seva música».

Entitats com l'Espai Subirachs, Òmnium Cultural, la Fundació Pau Casals o la Coral Càrmina també van lamentar la mort de Guinjoan.

► 3 Enero, 2019

JOAN GUINJOAN

Fallece una figura esencial de la música catalana y española

Necrológica

Por **Justo Romero**
VALENCIA

■ Cuando hace ya bastantes años alguien se enteró de que el compositor tarraconense **Joan Guinjoan** (Riudoms, 1931) tenía un cáncer, «¡otro!», no pudo evitar el comentario «¡Pobre cáncer!». Tal era la robus-

tez de Guinjoan, que aguantó durante décadas con su frágil salud de hierro. Finalmente, la enfermedad se lo ha llevado el primer día de este nuevo año. Guinjoan no era solo un compositor de primer orden, a la cabeza de la música catalana y española de su difícil generación: fue también un sobresaliente pianista y un competente director de su propia música. Y un ilustrado dinamizador musical, un maestro excepcional y, sobre todo, dueño de una personalidad entrañable, cultivada, afectuo-

sa y cargada siempre de un fino humor que tenía que ver mucho con su origen mediterráneo y catalán.

Frente a los compositores aledaños al círculo de la escuela madrileña, como **Cristóbal Halffter**, **Carmelo Bernaola**, **Luis de Pablo** o **Antón García Abril** -todos rondaban la misma edad, nacidos en torno a 1930-, Guinjoan miró siempre, como **Mompou** o **Montsalvatge**, a Barcelona y a su querida Francia, donde estudió en París, en la École Normale de Musique, y llegó a de-

butar como pianista de concierto en la célebre Salle Cortot. Poseedor de todos los premios y reconocimientos habidos y por haber, su figura resulta imprescindible para comprender la música española y catalana de la segunda mitad del siglo XX, de la que es, sin duda, uno de sus más insignes y felices representantes.

Su condición de virtuoso pianista hace especialmente relevante su imprescindible creación para teclado, en la que figuran algunas de las composiciones más relevantes compuestas en España en las últimas décadas, como *Divagant*, estrenada por el gran **Rafael Orozco** en el Palau de la Música Catalana en 1978, *Concierto para piano y orquesta de cámara* (1963), o el *Concierto para piano y orquesta sinfónica* que estrena en 1983 en las manos solistas de **Eulàlia Solé**, y que años después, en 2000, decide dedicar «In memoriam **Ernest Lluch**», tras el asesinato del político e historiador barcelonés por

miembros de la ETA. Pendiente queda su última e inédita obra para piano, *La llum naixent*, que estrenará el pianista **Javier Perianes** el 26 de marzo en Barcelona.

Singular relevancia en el centenar largo de obras que componen su selecto catálogo tiene la ópera *Gaudí*, estrenada en el Liceu de Barcelona en noviembre de 2004, dirigida por **Josep Pons** y dedicada a su esposa y compañera de vida **Monique Gispert**. «Su muerte -ha escrito el compositor **José María Sánchez Verdú**- deja un triste vacío. Nunca dejaré de admirar su obra, sobre todo la dedicada a su instrumento, el piano: un legado de una frescura, sutilidad y belleza impresionantes». «La suya -prosigue Sánchez Verdú-, era una gran mirada cultural catalana y de su Mediterráneo hacia el resto de España y hacia el mundo, con Francia en el primer lugar de su corazón. ¡Y **Schönberg**!, tan admirado por él».

El mundo de la cultura lamenta la muerte del compositor Joan Guinjoan

Era uno de los referentes de la creación musical contemporánea en España, dejando un amplio legado

El Faro MELILLA

El mundo de la cultura lamenta el deceso de uno de los referentes de la creación musical contemporánea en España, Joan Guinjoan, quien ha dejado un catálogo de más de un centenar de obras de música de cámara y sinfónica.

El Ayuntamiento de Ruidoms (Tarragona) ha decretado dos días de duelo oficial y ha colocado sus banderas a media asta por la muer-

te de su 'hijo ilustre', el compositor, pianista y director de orquesta, fallecido ayer a los 87 años.

También avanzó que organizará un acto de reconocimiento y recuerdo, cuya fecha anunciará próximamente.

El presidente de la Generalitat, Quim Torra, a través de su cuenta de Twitter, ha dicho de él que fue un "compositor querido por los músicos y por los amantes de la música contemporánea" y que "se merece nuestro agradecimiento y homenaje".

Las grandes instituciones musicales barcelonesas como el Gran Teatro del Liceu, el Palau de la Música y el Auditori también han recordado al creador.

El Liceu mantiene que la van-

guardia musical en Cataluña "siempre tendrá un nombre: Joan Guinjoan" y le agradeció "descubrirnos nuevos horizontes dentro y fuera del pentagrama".

Por su parte, el Palau de la Música rememoró que la última obra que estrenó allí fue 'Fiat lux' en 2016 y que el próximo 26 de marzo el pianista Javier Perianes estrenará su última creación, 'La llum naixent'.

En el Auditori han destacado que en esta institución estrenó y se pudieron escuchar composiciones suyas como el 'Concert per a acordió', con la Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya (OBC). "Su legado nos acompañará siempre", apuntaban.

ANIVERSARI D'UNA ENTITAT

La Jove Orquestra Nacional celebra els 25 anys de vida

► Per la formació han passat en aquest quart de segle 2.600 intèrprets

EL PERIÓDICO
BARCELONA

La Jove Orquestra Nacional de Catalunya (JONC) obrirà demà, amb un concert a l'Auditori en benefici de l'oenagè Projecte Home, els actes que ha organitzat amb motiu del seu 25è aniversari, un període en què ha format uns 2.600 joves.

El mestre Josep Pons, primer director artístic del projecte, va recordar ahir que la creació de la formació va ser un «projecte unipersonal de Roser Trepà», que el 1993, des del conservatori de Cervera (Segarra, Lleida), defensava la necessitat que a Catalunya hi hagués una orquestra de joves músics. No sense problemes –ja que hi va haver qui, segons Pons, no va veure clara la iniciativa–, el setembre del 1993 es va acabar constituint la primera formació de l'orquestra, que acull músics d'entre els 13 i els 25 anys.

TROBADES INTENSIVES // Al llarg de tots aquests anys, els joves integrants de la JONC han sigut formats a través de trobades de treball intensiu en forma d'estades, classes, conferències, activitats formatives i concerts públics.

En aquest temps han passat per l'orquestra uns 2.600 intèrprets que han pogut tenir contacte directe amb directors de prestigi interna-

JUAN CAMILO MORENO

►► Membres de la Jove Orquestra Nacional de Catalunya (JONC), durant un assaig, ahir.

cional com Andrew Parrott, Robert King, Paul Goodwin, Karl Anton Rickenbacher, Antoni Ros-Marbà i Pablo González. Molts d'ells han acabat posteriorment en diferents orquestres internacionals i avui són solistes de referència, com el violoncel·lista Pau Codina, a més d'exercir com a professors en nombrosos conservatoris catalans.

En el concert de demà s'uniran les dues formacions de la JONC, la JONC Alevins, amb músics fins als 19 anys, i la JONC, amb músics fins als 25, sota les batutes dels dos directors artístics de la seva història, Pons i Manel Valdivieso, l'actual. En el programa s'interpretarà *Petrushka*, de Stravinsky; el *Divertimento per a orquestra*, de Bernstein; la sardana de concert *Empíries*, de Toldrà, i el tercer i quart moviment de la *Suite Montjuïc*, de Britten i Berkeley.

CANDIDATS // Els responsables de la formació van coincidir ahir que en aquests 25 anys el panorama musical català ha canviat molt, ja que «s'ha passat de no haver-hi orquestres a un moment en que molts joves acudeixen als conservatoris o a escoles de música i adquireixen coneixements des de molt petits». Si al principi hi havia només un centenar d'aspirants, en els últims anys, quan es convoquen les audicions per anar canviant els membres de l'orquestra, se'n presenten uns 600.

El gerent de la JONC, Toni Pallés, va indicar que el grup té un pressupost de 600.000 euros anuals i va remarcar la importància que la formació compti des del primer dia amb una comissió artística.

Després del concert a l'Auditori, hi haurà trobades a l'Auditori de Salou, la Fabra i Coats de Barcelona, el Palau de la Música i el Teatre Atlàntida de Vic. Així mateix, entre el 13 de juliol i el 5 d'agost, la JONC farà la seva primera incursió en el gènere operístic amb una versió escenificada de *La bohème* al Festival de Weikersheim d'Alemanya. ■

► 3 Enero, 2019

As Portelas cierra el año en el Palau de la Música con Carlos Núñez

La banda de gaitas de Alta Sanabria tiene sobre la mesa muchos proyectos “que haremos con nuestro trabajo, esfuerzo y cariño”

A. S. Carlos Núñez cerró 2018 con el concierto de fin de año en el Palau de la música de Barcelona, dentro del Milenni Festival -festival que este año ya cumple 20 años- acompañado por la banda de gaitas de Alta Sanabria As Portelas, un festival que se viene celebrando con Carlos Núñez dentro de su programación desde 2005.

Jhonathan Ferreira, director de la banda de gaitas As Portelas, fue invitado a participar en este importante concierto, donde además acompañaría también a Alan Stivell, una leyenda de la música folk de procedencia bretona (Francia) y que no dejó a nadie del público indiferente con su arpa, su voz e incluso con la bombardita para hacer uno de los temas más tradicionales bretones como es el “An Dro”.

Después de un “sold out” de Carlos Núñez y su banda, metieron en ambiente al público, que vibró, botó, bailó y cantó en un concierto que duró más de dos horas y que podría seguir hasta altas horas de la madrugada.

Hace dos años, en el 2016, Carlos Núñez invitaba a la Banda de Gaitas As Portelas en el transcurso del concierto en el Festival Folkrock de Lubián a acompañarle hasta el Palau pa-

Actuación de As Portelas junto a Carlos Núñez en el Palau de la Música. | JUAN CARLOS GONZÁLEZ

ra el concierto fin de año, que marca siempre un cierre de año con una puesta en escena única,

diferente y en un marco musical de los más importantes a nivel mundial.

Carlos Núñez contará en 2019 con la colaboración de la Banda de Gaitas As Portelas de

Lubián. El director de As Portelas señala que “la relación musical y la relación humana entre Carlos Núñez y la Banda de Gaitas As Portelas va más allá de lo estrictamente profesional, hay relación de amistad y cariño muy fuerte y Carlos nos lo demuestra siempre”.

El popular gaitero gallego seguirá contando con el grupo sanabrés para sus conciertos

Ferreira suscribe que “la humanidad de Carlos Núñez es la que hace que noche tras noche vibren teatros al son de su música, sin importar el origen de las melodías o si es un lunes o un viernes, en cada concierto él y todos sus músicos dan lo mejor y lo máximo de cada uno para que el público se vaya encandilado con esta música, y el poder aportar nuestro granito de arena en algo que roza la excelencia total, pues es un orgullo”.

De cara a este nuevo año que acaba de comenzar “ya tenemos muchos proyectos en conjunto encima de la mesa, que de seguro, los haremos con todo nuestro trabajo, esfuerzo y cariño” confirma el director.

Vuits i nous

Manuel Cuyàs

‘El Messies’ a Lledoners

Durant uns anys, La Caixa —ara, Caixabank, amb k— va patrocinar un concert participatiu d'*El Messies* de Händel al Palau de la Música Catalana. Participatiu vol dir que el cor estava format per més de quatre-cents cantaires voluntaris vinguts de diferents corals del país. L'any passat, durant la interpretació es van sentir uns crits de "llibertat" i "visca Catalunya" i aquest any, el Caixabank (o és la Caixabank?) ha clausurat el patrocini. Es veu que el trasllat de la seu a la lluna de València li ha fet oblidar que el Palau de la Música Catalana porta incorporats els crits de "llibertat" i "visca Catalunya" des que Domènech i Muntaner el va construir per encàrrec de l'Orfeó Català, propietari del volum arquitectònic. *El Messies* participatiu s'ha traslladat aquest Nadal a l'Auditori a iniciativa i risc dels participants. Els crits s'han reproduït i, gràcies a la inacció de Caixabank, disposem des d'ara d'una nova caixa acústica per a la llibertat i els visques.

De *Messies* participatius se'n fan a més ciutats del món. L'origen de tots es veu que es localitza al Royal Albert

“Del Palau a l'Auditori i a l'Albert Hall de Londres per acabar a la presó

Hall de Londres, i aquest desembre dues conegudes meves que no s'han perdut cap any *El Messies* del Palau hi han fet una excursió. Han tornat exclamant "caram, caram, caram", i els puc donar fe que quan una d'elles diu tres vegades caram és que els sentits corporals l'han elevada al cel. Els cantaires sumen a Londres prop de quatre mil, vinguts de tots els països del món, del Canadà a Austràlia i Nova Zelanda. Es paguen ells el viatge i, fins i tot, el dret a poder cantar. Em diuen que és més cara l'entrada de cantant que la més barata d'espectador. No hi ha assaig previ a l'Albert Hall. "Semblava

que no podria ser, i van entrar tots a l'hora, sense fallar mai." En el moment de l'*Al·leluia*, tot el públic es va posar dret com si escoltés l'himne nacional. De prop o de lluny, ho és. L'himne britànic està extret d'una pàgina musical de Händel. Els pobles tenen més d'un himne. El *Cant de la senyera* de l'Orfeó Català, motiu de visques i crits de llibertat, n'és un per a nosaltres.

Dissabte al matí, amb un fred que pelava, un *Messies* també participatiu, amb orquestra i cors, va sonar a l'esplanada de davant la presó de Lledoners, on fan estada forçada set dels presos polítics catalans. Eren nou mil. L'*Al·leluia*, des d'ara l'himne *Al·leluia*, va coincidir amb la sortida dels presos al pati, perquè el poguessin sentir.

A mi, últimament, em desespera la manera com s'està conduint políticament el *procés*, per part dels *meus* i els de l'altra banda. Ho trobo tot ineffectiu, i entre trist i risible. Miro de no parlar-ne gaire, ja ho han comprovat, i dispensin. Queda la gent, aquesta bona gent que davant la injustícia canta l'esperança de l'*Al·leluia* i crida llibertat i visca Catalunya.

3 Enero, 2019

Quines commemoracions hi haurà el 2019?

JOAN JOSEP ISERN

Joan Josep Isern ens explica les principals efemèrides de l'any que avui comença

Víctor Català. ARXIU

L'esdeveniment més distant en el temps que commemorarem el 2019 ens porta a 1244 i té aires de tragèdia. El 16 de març farà set-cents setanta-cinc anys que dos-cents càtars van ser cremats vius al peu del castell de Montsegur, en l'indret que ara es coneix amb el nom de pla dels Cremats.

El 5 d'abril, farà sis-cents anys de la mort del treme-bund predicador Vicent Ferrer a Gwened, a terres bretones. El 10 de juliol de 1769, és a dir, farà dos-cents cinquanta anys, Rafael d'Amat i de Cortada, baró de Maldà, va començar a redactar el Calaix de sastre, l'obra de la seva vida. Una vida que, per cert, es va estroncar el 15 de febrer de 1819, mig segle després; és a dir, aviat farà dos-cents anys.

El 28 de setembre, es commemoraran els dos-cents anys del naixement, a Figueres, de Narcís Monturiol. També els cent cinquanta anys del naixement de dues escriptores de gruix: Caterina Albert (Víctor Català), l'11 de setembre a l'Escala, i Maria Antònia Salvà, el 4 de novembre a Palma.

I encara dues commemoracions més de signe literari: el cent vint-i-cinquè aniversari del naixement de Josep Maria de Sagarra, el 5 de març, i el de Joan Salvat-Papasseit, el 16 de maig, ambdós a Barcelona.

La Canadenca, les 'Converses filològiques' i altres centenaris

El 8 de febrer de 1919, va començar la vaga de la Canadenca, un dels moments àlgids de la història del moviment obrer català, que es va

perllongar fins al 17 de març. A final de maig, la Societat d'Atracció de Forasters va organitzar el primer Congrés Turístic de Catalunya.

El 18 de novembre, Pompeu Fabra va publicar al diari La Publicitat la primera 'Conversa filològica', una sèrie que es va mantenir gairebé sense interrupcions fins al 1928.

Tres noms de gruix formen el repertori de naixements de fa cent anys: els escriptors Joan Brossa, el 19 de gener a Barcelona, i Teresa Pàmies, el 8 d'octubre a Balaguer, i l'historiador i crític d'art Joan Ainaud de Lasarte, el 25 de març a Barcelona.

Farà noranta anys de l'Exposició Internacional de Barcelona, centrada en el recinte de la muntanya de Montjuïc. Es va inaugurar el 20 de maig i va romandre oberta fins al gener de 1930. El 20 de març es va crear el Conferentia Club, una associació cultural fundada per Francesc Cambó. Isabel Llorach va ser-ne la presidenta i Joan Estelrich el secretari. El dimarts 29 d'octubre de 1929 es va enfonsar la borsa de Nova York, era el començament de la Gran Depressió i el final en sec dels anomenats feliços anys vint.

Durant el 2019 faran noranta anys el cineasta Pere Portabella (11 de febrer), l'activista cultural Nemesi Solà (16 de febrer) i el compositor Josep Maria Mestres Quadreny (4 de març). Pel que fa als nascuts el 1939, tenim sis noms il·lustres que faran vuitanta anys: la il·lustradora Roser Capdevila (23 de gener), l'escriptor Oriol Vergés (21 d'abril), el tenor Jaume Aragall (6 de juny), el

El desembarcament de Normandia. WIKIMEDIA COMMONS

periodista Lluís Permanyer (5 de setembre), l'escriptor Joan Francesc Mira (3 de desembre) i l'arquitecte Ricard Bofill (5 de desembre).

L'1 d'abril, farà vuitanta anys del final de la guerra del 1936-1939, i l'1 de setembre, farà vuitanta anys de la invasió de Polònia per part de l'exèrcit alemany, fet que va significar el començament de la Segona Guerra Mundial.

Victòria dels Àngels, Carmen Broto, Buddy Holly i 'la mierda' d'en Galinsoga

El 19 de maig, farà setanta-cinc anys del debut de Victòria dels Àngels al Palau de la Música Catalana. El 6 de juny, el dia D, es commemorarà el desembarcament de les forces aliades a les platges de Normandia i a l'agost, el primer Concurs Parroquial de Poesia de Cantonigròs, una de les

El 6 de juny, el dia D, es commemorarà el desembarcament de les forces aliades a les platges de Normandia

iniciatives més importants de la resistència cultural catalana de l'interior. El Concurs es va convocar vint-i-cinc anys seguits –entre 1944 i 1968– fins que va ser substituït per les Festes Populares de Cultura Pompeu Fabra, de caràcter itinerant, que van estendre's pel territori del domini lingüístic català durant vint-i-cinc anys més, fins al 1993.

L'11 de gener, farà setanta anys d'un dels crims més foscos –i més mitificats– de la crònica social de l'Espanya de la postguerra: l'assassinat de la prostituta Carmen Broto en un descampat del barri de Gràcia. Un afer que encara té aspectes per aclarir.

El 1959 va ser ric en esdeveniments dels quals aviat es commemoraran seixanta anys: la publicació, al butlletí montserratí Germinabit de gener, de l'article de Lluís Serrahima 'Ens calen cançons d'ara', considerat el desencadenant de la Nova Cançó; el 3 de febrer no va ser un dia qualsevol en l'àmbit musical: Miles Davis va enregistrar en una única sessió el disc *Kind of Blue*, i els músics Buddy Holly, Ritchie Valens i Paul Richardson van morir en un accident d'avioneta a l'estat d'Iowa. El mateix tipus d'accident –en

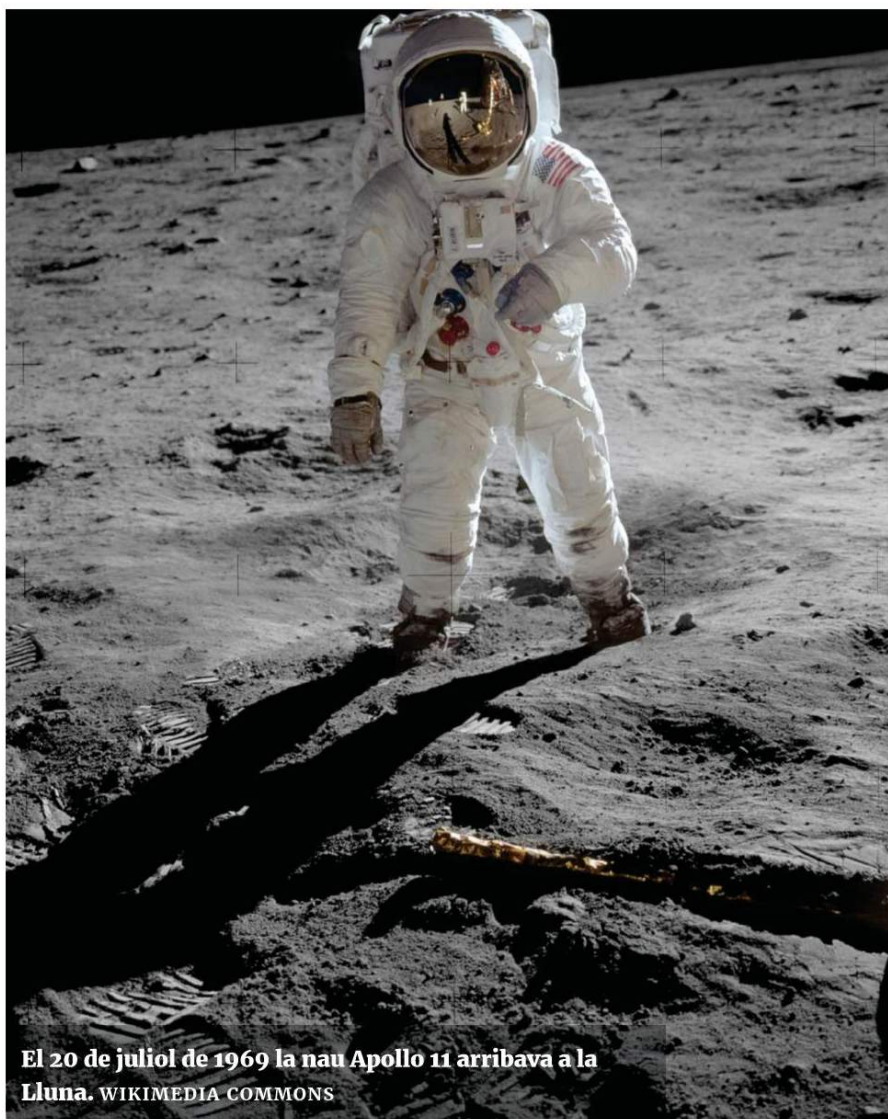
aquest cas, l'avió es va estavellar a les muntanyes de la província de Cuenca– que poc després, el 29 d'abril, va posar fi a la vida del gimnasta català Joaquim Blume.

Continuant amb fets de fa seixanta anys, el 5 de maig de 1959 és la data de la primera i única actuació de Maria Callas al Gran Teatre del Liceu. El 12 de juliol es va morir el poeta Carles Riba. El mes d'octubre es van publicar el número 1 de la revista *Serra d'Or* i, a França, el primer còmic d'*Astèrix el Gal*.

La llista d'esdeveniments de fa seixanta anys continua amb la fundació de Club Editor per part de Xavier Benguerel i Joan Sales, i la corona el director de *La Vanguardia* des de 1939, Luís de Galinsoga, que el diumenge 21 de juny de 1959, al final de la missa a la parròquia de Sant

3 Enero, 2019

El 20 de juliol de 1969 la nau Apollo 11 arribava a la Lluna. WIKIMEDIA COMMONS

Ildefons, es va queixar al capellà perquè l'havia oficiada en català i li va cridar: 'Todos los catalanes son una mierda.' Una frase que va desencadenar una important campanya contra el diari –va passar de 50.000 a 30.000 subscriptors en només dos mesos i mig– i que va acabar amb la seva substitució, el febrer de l'any següent, per Manuel Aznar.

Els Beatles i La Trinca, la Lluna i els primers peatges, la Via Bàltica i la fi del xampany

Aquest 2019, farà cinquanta

anys que els Beatles van fer el seu últim concert al terrat d'Apple Records, a Londres. Va ser el 30 de gener i poques setmanes després va aparèixer el primer disc senzill d'un trio de Canet que estava predestinat a fer tronar i ploure: la Trinca.

El 25 d'abril de 1969, es va morir a Montevideo l'actriu Margarida Xirgu i, dos dies després, Joan Miró va pintar un mural d'existència efímera –ell mateix el va destruir el 30 de juny– a la façana del Col·legi d'Arquitectes de Barcelona com a reclam de

l'exposició 'Miró, otro' que es mostrava a les dependències col·legials. El juliol va sortir a la venda el primer volum (A/Ami) de la Gran Enciclopèdia Catalana i el 20 del mateix mes la nau Apollo 11 arribava a la Lluna amb els astronautes Neil Armstrong i Edwin Buzz Aldrin. Per aquelles mateixes dates, Franco feia dues de les seves: tancava la reixa d'accés per terra a Gibraltar (no s'obriria fins al desembre de 1982, en època de Felipe González) i nomenava successor seu el príncep Juan Carlos de Borbón. Entre el 20 i el 30

d'agost, es va fer la primera Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent; i el 7 d'octubre, Joan de Sagarra va fer servir per primera vegada l'expressió 'gauche divine' en un article al Tele/eXprés dedicat a la presentació de Tusquets Editorial.

El 29 d'octubre de 1969, un equip dirigit per l'informàtic Leonard Kleinrock va enviar el primer missatge electrònic d'un ordinador de la Henry Samueli School, a Los Angeles, a un altre situat al SRI International, prop de San Francisco, mitjançant la xarxa Arpanet, l'embrió d'internet. El mes de desembre, Òmnium Cultural va començar les campanyes 'Català a l'escola' i 'Llegiu llibres en català', derivades del primer Any Pompeu Fabra que s'havia commemorat el 1968.

Amb Franco mort i enterrat, l'any 1979 va ser el de les primeres eleccions municipals de la democràcia. Es van fer el 3 d'abril. El 24 de febrer, apareixia a Girona el Punt Diari, una nova oferta de premsa diària en català. El 22 de juliol, es van inaugurar els tres primers trams d'autopistes a Catalunya. Dos de gratuïts (Diagonal-Molins de Rei i Glòries-Montgat) i un altre de peatge (Montgat-Mataró). 1979 és també l'any fundacional de tres projectes culturals d'extraordinària importància: el Taller de Músics, l'editorial Quaderns Crema i la companyia de teatre el Tricicle.

Farà trenta anys de la fatwa de l'imam Khomeini contra l'escriptor Salman Rushdie; del tancament d'uns quants cantants catalans a la seu de la Conselleria de Cultura entre

3 Enero, 2019

Manifestació en suport de la consulta independentista d'Arenys de Munt. ARXIU

el 29 i el 31 de maig; de la matança a la plaça de Tiananmen el 4 de juny; de la caiguda, el 9 de novembre, del mur de Berlín; de la cadena humana de més de 560 quilòmetres de llargada i dos milions de participants coneguda com la Via Bàltica el 23 d'agost; de la creació, el mes de setembre, del suplement setmanal de Cultura del diari Avui, que s'ha anat publicant amb intermitències fins al maig de 2018; de la mort sobtada del polític Ramon Trias Fargas durant un míting electoral a Premià el 22 d'octubre; de l'emissió, el 17 de desembre a la cadena Fox, del primer capítol de la sèrie 'The Simpsons'; i de la substitució del mot 'xampany' pel de 'cava' en les comunicacions oficials a partir de l'1 de gener de 1989.

Foc al Liceu, Catalunya Cultura, al-Qaeda a Madrid, el 9-N i Arenys de Munt

El 31 de gener, farà un quart de segle de l'incendi que va destruir el Gran Teatre del Liceu de Barcelona. Un foc que no ens va abandonar perquè, a començament de juliol d'aquell mateix i nefast 1994, va devastar diverses comarques de la Catalunya central amb especial incidència al Bages i el Berguedà. El 21 de juliol, es moria Pere Calders a 81 anys, i el 19 de setembre, el matemàtic britànic Andrew Wiles va demostrar la conjectura de Fermat, una equació que esperava ser resolta des de feia 350 anys. Ara se'n diu Teorema de Wiles-Fermat.

El 2 de febrer, farà vint anys de la posada en marxa de Catalunya Cultura, una emissora del grup d'emissores de

L'11 de març, es commemoraran quinze anys del sagnant atemptat d'al-Qaeda a Madrid

la Generalitat que va funcionar durant set anys, i el 13 del mateix mes de febrer, es moria víctima d'una aturada cardíaca Carles Sabater, cantant de Sau. Tenia 36 anys.

L'11 de març, es commemoraran quinze anys del sagnant atemptat d'al-Qaeda a Madrid. El 2009, va ser l'any del referèndum per l'autodeterminació a Arenys de Munt, amb un 41% de participació i un 96% a favor del sí, però també va ser l'any que van faltar Ermengol Passola (1 de

gener), Pepe Rubianes (1 de març) i Michael Jackson (25 de juny).

L'últim recordatori el reservem als cinc anys de la declaració autoinculpatòria de Jordi Pujol, el 25 de juliol de 2014, i de l'organització, el 9 de novembre, del procés participatiu sobre el futur polític de Catalunya amb 2.300.000 votants. El tòpic ens fa dir allò de 'sembla que va ser ahir', però ja han passat cinc intensos, excitants, irrepetibles anys...

3 Enero, 2019

ALAN STIVELL

‘Els presos polítics representen el suïcidi de la idea d’Europa’

Entrevista al músic bretó, que ha inclòs una cançó en català al seu nou disc

ALBERT SALAMÉ

VICENT PARTAL

El visitant que accedeix per primera volta a l'espectacular Museu de la Bretanya a Rennes pot quedar sorprès pel fet que en una de les primeres vitrines no hi ha pas cap quadre, ni cap escultura ni cap record prehistòric qualsevol. Hi ha un disc. Hi ha l'objecte. Concretament, hi ha la versió

LP d'*Un dewezh 'barzh 'gêr*, una autèntica joia musical, obra d'Alan Stivell. La presència destacada del disc en el museu és el reconeixement explícit del paper fonamental que aquest artista ha tingut en la reconstrucció nacional del seu país.

Stivell, després de cinc dècades trepitjant els escenaris d'arreu del món, és

avui un dels grans herois de la música folc arreu del món i un mite també per gent interessada en la música new age i techno, perquè ell no ha renunciat mai a experimentar amb els gèneres musicals. Recreador de l'arpa celta, Stivell ha treballat intensament des de la Bretanya amb músics escocesos, gal·lesos,

Com pot exigir res a Turquia, la Unió Europea, en aquestes condicions?

He investigat i he anat més enllà de la tradició, he estudiat molt a la recerca de l'originalitat

irlandesos i gallecs a la descoberta d'una identitat comuna confinada a l'extrem d'Europa. Un extrem geogràfic, però, que ell transforma del tot quan diu que la Bretanya és el centre del món conegut... i del desconegut. Stivell ha passat aquest cap d'any a Barcelona convidat pel músic gallec Carlos Núñez a participar en un concert al Palau de la Música.

—Al vostre nou disc heu cantat per primera vegada en català.

—Sempre he mostrat la meua solidaritat amb les altres minories, però en aquest cas em sembla que també volia indicar que estic al cas de l'actualitat.

—És important això que passa a Catalunya per als bretons?

—I tant! Les coses que passen a Catalunya i les que passen a Còrsega i a Escòcia. Tot això ens importa molt.

—Us imaginàveu haver de parlar de presos polítics i exiliats el 2018?

—És molt impactant que hi haja presos polítics, fa molt fràgil la Unió Europea. L'existència dels presos polítics representa el suïcidi de la idea d'Europa. Per exemple: com pot exigir res a Turquia, la Unió Europea, en aquestes condicions?

—Què penseu que significa avui el procés d'independència català per al conjunt dels europeus?

—A la Bretanya, Yann Fouéré ha parlat de l'Europa de les cent banderes, i aquesta és una aspiració compartida. Europa ha de permetre als seus pobles de viure en llibertat. I en aquest sentit, les coses que passen ací anticipen què pot passar en altres indrets d'Europa.

—Però no és pas el millor moment d'Europa...

—Certament. Fins i tot, fa passos enrere. És el cas del Brexit, que els bretons vivim com la negació del dret al reagrupament familiar.

—Com?

—Ens separa dels nostres germans escocesos, gal·lesos... Fins ara, la Unió

Europea ens havia permès de reunir allò que Londres i París havien volgut separar.

—Considereu que ser bretó és una barrera d'identitats.

—Ho és. Jo tinc ciutadania francesa, però culturalment sóc celta i el meu espai és compartit amb els escocesos, els irlandesos i els gallecs. Hi ha una identitat ciutadana, però al seu costat hi ha una identitat cultural, nacional. El meu passaport diu que sóc francès, però si em pregunteu què sóc, jo sóc un celta.

—I què és, doncs, ser bretó?

—Som nacions a cavall de les fronteres. Els bretons i els celtes som occidentals, som el final de l'occident geogràfic, però també som orientals, perquè fa més temps que hi som. Som una minoria, però al mateix temps som els darrers gals. Nosaltres ja érem ací abans de l'arribada de Roma. La nostra existència ha de ser considerada un tresor cultural. Passa que fem nosa perquè França s'ha construït sobre la negació del passat pre-romà. I en aquest sentit, no aconseguim d'encaixar mai.

—Precisament, la música ha revitalitzat la vostra existència, i en això heu tingut un paper determinant.

—Sempre he volgut investigar. En el món celta, hi ha molta gent que toca meravellosament bé músiques populars perquè han estat transmeses en família. L'avi la tocava i ara la toca el nét. Això és fantàstic, però a vegades no és suficient per a interpretar el que som. Per això, he volgut gratar en la nostra música, la de tots els països celtes, per entendre millor què som i què podem ser. He investigat i he anat més enllà de la tradició, he estudiat molt a la recerca de l'originalitat.

—Hi ha hagut una certa moda celta...

—Que a vegades no hi ha ajudat! Alguns romàntics han desenvolupat un concepte molt acientífic del món celta, neodrudista, gairebé ridícul.

—La llengua, l'ús del bretó, quin paper hi té?

Lluís Llach és un gran militant, però artísticament és això que els francesos diuen un 'top'

ALBERT SALAMÉ

—És molt important, és clar. La meua llengua materna és el francès, però vaig aprendre bretó, era imprescindible si volia fer això que faig.

—De fet, durant dècades, el vostre èxit ha dignificat la llengua bretona.

—Recorde molt el meu primer concert a l'Olympia de París, el 1972. En aquella època, els bretons érem considerats uns pagesots, gent poc interessant. I de sobte, al temple de la música moderna, hi ha un paio cantant en bretó i barrejant el folc celta amb el rock. Va ser un gran impacte, també per a la llengua. Una vegada, vaig fer un concert en directe per a una gran ràdio francesa i l'emissió la van seguir set milions de persones. Segurament, no hi havia hagut mai tanta gent que sentís com sonava la llengua bretona.

—La llengua marca l'univers?

—Cada llengua és un univers. Per exemple, en bretó, França és Bro-C'hall, però aquesta paraula fa referència de manera explícita a la França que no inclou la Bretanya i, de fet, etimològicament vol

dir 'la terra dels estrangers'. Per tant, no es pot fer servir per parlar de la França que inclou els bretons, perquè no podem ser estrangers de nosaltres mateixos. Per això s'han inventat Bro-Frañs. En canvi, en francès o en espanyol no hi ha cap paraula per a definir la nació dels francesos francesos o dels espanyols espanyols. A la península Ibèrica, per exemple, com es diu l'Espanya dels espanyols, allà on no hi ha catalans o bascs o gallecs? Quin nom diferenciat tenen? Cap. Això crea un univers, una manera d'entendre el món. Ells només s'entenen incloent-nos a nosaltres. Aquestes coses marquen, per descomptat!

—Fa cinquanta anys que feu música, però també sou un militant polític i cultural. Com ho compatibilitzeu?

—Jo sóc militant, però la música ha de ser bona. La meua intenció política i cultural és evident, però si la música no és interessant, aleshores la intenció val poc. En això, vosaltres teniu exemples magnífics. Lluís Llach és un gran militant, però artísticament és això que els francesos diuen un *top*.

—El nou disc, *Human-Kelt*, és una mena de resum de la vostra carrera musical. Revisiteu cançons històriques.

—He tingut molt de temps per a fer aquest disc, a l'estudi. L'he pogut treballar molt, i això ha estat un gran plaer per mi.

—Com és possible que encara trobeu maneres de fer una versió nova del 'Tri Martolod'?

—El públic ha decidit aquesta cançó! 'Tri Martolod' és una peça basada en la tradició però que ha esdevingut una mena d'himne. En aquest disc, he volgut comprimir-ne el temps. La cante de fa tants anys, que vaig pensar que podria fer una versió de les versions. A la peça, hi ha arranjaments molt diferents: folc, electro-rock, bagad... Fins i tot, hi ha la meua veu dels anys setanta per allà darrere, trossets de l'enregistrament original. És com si hagués aconseguit d'anul·lar el temps fent un viatge musical per la meua vida! M'agrada pensar que és com un dels viatges que fan els mariners bretons i que m'acompanyen tots els músics que l'han feta seua tantes i tantes vegades.

—Què sentiü quan fenòmens de la música actual, com Nolwenn Leroy, tornen a cantar 'Tri Martolod' davant grans audiències?

—És com tornar-li el sentit original. Com va passar als anys setanta, ara hi ha gent que quan la sent s'interessa per les paraules, descobreix el bretó i ho fa amb un sentit molt positiu, atractiu. Això és fantàstic.

—Tornant a la política: la lluita per la reunificació de la Bretanya, contra la divisió imposada pel govern francès, pot ser un detonant per a la causa bretona?

—Aquesta lluita va generant una certa presa de consciència. Ens volien esborrar del tot i convertir-nos en 'el gran oest', com en deien. Al final, el nom de Bretanya s'ha mantingut, però la regió ha perdut una de les nostres províncies històriques i això ha despertat moltes consciències.

—Per primera volta es considera de fer un referèndum de reunificació.

—La gent ha de tenir la veu. El problema és que els polítics bretons acaben depenent dels partits de París.

—Però, vist en la perspectiva dels vostres cinquanta anys de feina, la realitat bretona ha canviat molt.

—Això és veritat. Quan nosaltres vàrem començar, els bretons tenien un clar complex d'inferioritat. I ara ja no hi és; fins i tot, hi ha un cert xovinisme bretó...

—Xovinisme, què voleu dir?

—Que hi ha molts bretons que han passat del complex d'inferioritat a pensar que vivim en el millor país del món, que mengem més bé que ningú, que tenim els millors paisatges, la música més bona... Però molta d'aquesta gent encara desconeix què som en realitat. No són capaços de dir ni un nom dels reis bretons, per exemple. No es veuen com una nacionalitat o com una minoria nacional, sinó com aquesta cosa de la 'regió de forta personalitat'...

—Això un concepte?

—Bé, hi ha gent que contraposa 'regions de forta personalitat', com ara la Bretanya i Còrsega, amb 'regions de feble personalitat' com la Xampanya o la Borgonya. És un sentiment, però sense fons.

—Però de tota manera això no anul·la la feina feta durant tants anys.

—No, és clar que no. Se n'ha fet molta, de feina. Molta.

—Una darrera cosa. Heu vingut a Barcelona per participar en el concert de Carlos Núñez al Palau de la Música com a convidat especial. Però quan tindrem la sort de veure un concert sencer d'Alan Stivell?

—Ah! No ho sé. Per a mi és una petita frustració. Deu fer deu anys que vaig tocar-hi per darrera vegada. M'agradaria molt tornar-hi. ■■■

Ens volien esborrar del tot i convertir-nos en 'el gran oest', com en deien

Hi ha molts bretons que han passat del complex d'inferioritat a pensar que vivim en el millor país del món

TV3 - TN Migdia
2-1-2019
Mort de Joan Guinjoan.

<https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/telenoticies-migdia/mor-el-compositor-joan-guinjoan-referent-de-la-classica-contemporania-a-catalunya/video/5810169/>

Declaracions de Víctor García de Gomar

<https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/telenoticies-migdia/la-figura-de-joan-guinjoan-segons-els-seus-amics/video/5810164/>

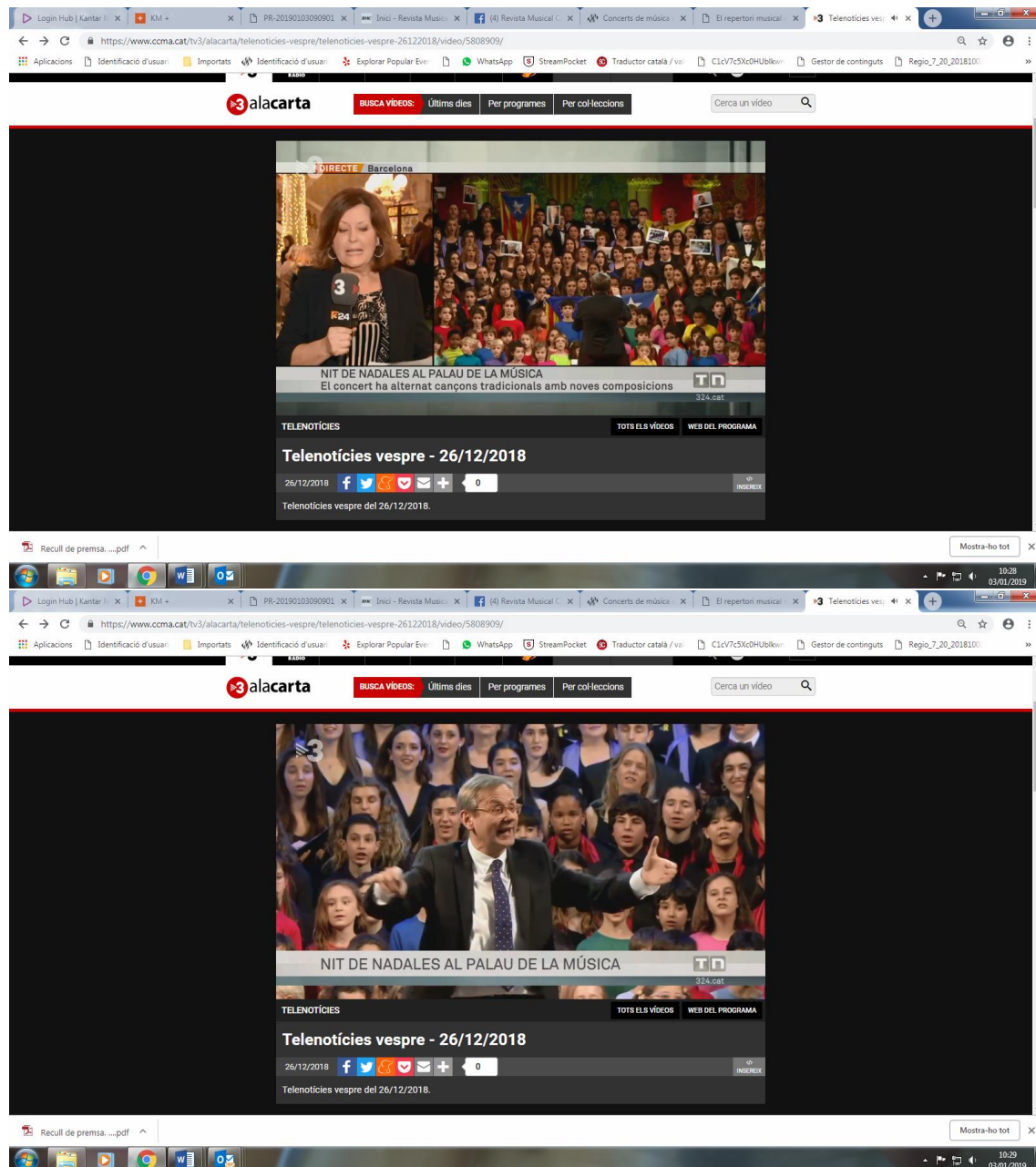

TV3 - TN Vespre
26-12-2018

Connexió en directe amb el Palau de la Música Catalana per informar del **Concert de Sant Esteve**. Minut 26:19.

Enllaç:

<https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/telenoticies-vespre/telenoticies-vespre-26122018/video/5808909/>

Betevé
27-12-2018

Informació del **Concert de Sant Esteve**, amb declaracions de **Pablo Larraz**.

Enllaç:

<https://beteve.cat/cultura/concert-sant-esteve-palau-de-la-musica-2018/>

Recull de premsa...pdf

Mostra-ho tot

19:44
03/01/2019

PR-2019010309/

Inicio - Revista M... X

(4) Revista Musi... X

Concerto de mu... X

El repertori mu... X

Telenotícies veu... X

Nadales i rei... X

https://beteve.cat/cultura/concert-sant-esteve-palau-de-la-musica-2018/

Aplicacions Identificació d'usuari Importats Identificació d'usuari Explorar Popular Evi... WhatsApp StreamPocket Traductor català / ve... Cliv7c3XcGdHUbllw... Gestor de continguts Regio_7_20_2018100

betevé a la carta programes programació cinema seccions barris directes

avui destaquem accident Trambebs places públiques Ajuntament com veu l'any 2019 Open Arms Joan Guzmán

La nit ha estat marcada per la interpretació del Santa Nit i les protestes per la situació política de Catalunya

Redacció | dijous, 27 de des. del 2018, a les 21:52

f t w

betevé

el més vist

1.343 places d'oferta pública a l'Ajuntament el 2019, la convocatòria més important en 40 anys

Quatre ferits, un de greu, en un accident del trambebs a l'estació de Sant Adrià

Comprova els números premats de la Grossa de Cap d'Any

Reconegut de la cavalcada de Reis 2019 a Barcelona

Calendari laboral 2019, amb tots els dies festius a Barcelona i Catalunya

Un any més, el Palau de la Música Catalana ha acollit el Concert de Sant Esteve. Enguany ha reunit set cors diferents que han ofert un repertori nadalenc tradicional, però variat. Els protagonistes habituals d'aquesta celebració, l'Orfeó Català i el Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana, han estat acompanyats pel Cor Jove, el Cor de Noies, el

Recull de premsa...pdf

Mostra-ho tot

19:44
03/01/2019

PR-2019010309/

Inicio - Revista M... X

(4) Revista Musi... X

Concerto de mu... X

El repertori mu... X

Telenotícies veu... X

Nadales i rei... X

https://beteve.cat/cultura/concert-sant-esteve-palau-de-la-musica-2018/

Aplicacions Identificació d'usuari Importats Identificació d'usuari Explorar Popular Evi... WhatsApp StreamPocket Traductor català / ve... Cliv7c3XcGdHUbllw... Gestor de continguts Regio_7_20_2018100

betevé a la carta programes programació cinema seccions barris directes

avui destaquem accident Trambebs places públiques Ajuntament com veu l'any 2019 Open Arms Joan Guzmán

La nit ha estat marcada per la interpretació del Santa Nit i les protestes per la situació política de Catalunya

Redacció | dijous, 27 de des. del 2018, a les 21:52

f t w

betevé

el més vist

1.343 places d'oferta pública a l'Ajuntament el 2019, la convocatòria més important en 40 anys

Quatre ferits, un de greu, en un accident del trambebs a l'estació de Sant Adrià

Comprova els números premats de la Grossa de Cap d'Any

Reconegut de la cavalcada de Reis 2019 a Barcelona

Calendari laboral 2019, amb tots els dies festius a Barcelona i Catalunya

Un any més, el Palau de la Música Catalana ha acollit el Concert de Sant Esteve. Enguany ha reunit set cors diferents que han ofert un repertori nadalenc tradicional, però variat. Els protagonistes habituals d'aquesta celebració, l'Orfeó Català i el Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana, han estat acompanyats pel Cor Jove, el Cor de Noies, el

Pablo Larraz sotsdirector Orfeó Català

Recull de premsa...pdf

Mostra-ho tot

19:44
03/01/2019

f (<https://www.facebook.com/barcelonaclasica/>)

t (<https://twitter.com/BCNClasica>)

g+ (<https://plus.google.com/u/0/106358214892915300948>)

☞ (<https://open.spotify.com/user/barcelonaclasica>)

(<http://barcelonaclasica.info/newsletter/subscribe.php>) ☐

Q

Barcelona clàssica
agenda de concerts i actualitat de música clàssica i òpera

NÚVOL

(<https://www.nuvol.com/>)

Liceu 20ª Opera Barcelona

HI HA AMORS QUE MAI ARRIBEN

MADAMA BUTTERFLY

PUCCINI
12 —
29 GEN

The poster features a woman in a blue kimono against a dark red background with a subtle floral pattern. The text is in white and red, with the title 'MADAMA BUTTERFLY' in large, bold letters.

(https://liceubarcelona.koobin.com/index.php?action=PU_evento&Ev_id=34249&referer=cmVmZXJlcl83NA%3D%3D)

Concerts (/news/section/conciertos)

Per Sant Esteve, el Palau canta

Dissabte 29 Desembre 2018

Aquest Sant Esteve, com cada any, el Palau es va omplir de música coral. Tots els cors de l'Orfeó Català i el Cor de Cambra d'aquesta entitat van oferir a un públic entusiasta una mostra del seu repertori més nadalenc.

Si les muses que coronen l'escenari del Palau poguessin parlar, de ben segur que explicarien moltes històries, i una d'elles seria la bonica tradició de fer cantar tots els cors d'aquesta entitat coral en un mateix escenari. El passat 26 de desembre, així doncs, cançons de temàtica animal d'aquí i d'allà van ocupar un espai central en un concert que també va dedicar un espai tant a una cançó tradicional i consolidada, *Santa Nit*, i com a d'altres de nova creació. Tot plegat es va desplegar amb una gran coordinació, fruit del treball de tots els cors i de l'equip que treballa perquè així sigui, dirigits escènica-

en aquesta ocasió, per **Dani Coma**.

El concert va començar amb una demostració quantitativa i qualitativa de tots els cors del Palau. Els cors de l'Orfeó (des dels més petits fins als més grans) i el Cor de Cambra van cantar dues obres que van sonar amb força a tots els racons del teatre modernista. Les més de 300 persones van cantar conjuntament *Angelus ad virignem* i *Sir Christèmas*: un gran nombre de veus que sonaven miressis allà on miressis de l'escenari procuraven una imatge d'unitat entre formacions que també es va fer palesa al llarg de tot el concert.

El **Cor de Noies** ens va oferir una *Cançó de bressol* de Xavier Pastrana preciós: el cor va mantenir un coixí molt piano i suau i la solista va cantar amb una veu madura, vellutada i vibrada en el punt just. En una segona part del concert van interpretar *The Huron carol* amb un timbre cobert, molt bonic i elegant i una versió jazzística de *Les dotze van tocant*.

Des del fons de l'escenari dormien els membres del **Cor Jove**, que es van despertar amb *Les bèsties del Naixement* d'Albert Guinovart. Cal destacar la divertida coreografia que va anar passant per tots els animals que protagonitzen la nadala i que va provocar algunes riallades entre el públic. Quan va arribar el torn del bou, el **Cor Infantil** va sortir a l'escenari sense destorb i, un cop acabada l'actuació dels seus companys, van cantar un fragment d'*Eguberri Irudiak* de Josu Elberdin (en basc) i *Donkey carol* de John Rutter (en anglès).

El color blanc i lleuger d'aquests nens i nenes va deixar pas a un de brillant i solístic del **Cor de Cambra**, dirigit per **Xavier Puig** que aquesta temporada s'ha estrenat com a director titular. Amb algun toc d'humor, aquest cor format de 24 cantants professionals va cantar quatre peces al llarg de tot el concert, una de les quals va ser una versió de *Les bèsties del Naixement* arranjada per **Arnau Tordera** que, vestit amb barretina, malles, faixa i jaqueta de cuir, va acabar de donar un toc de rock folklòric a la peça.

En diferents moments de la nit, el **Cor de l'Orfeó** va omplir el teatre modernista d'un mar de so homogeni i penetrant. El Palau, pràcticament es va quedar petit amb cançons com *Molihua*, recordant el viatge que ha realitzat aquesta formació de veus mixtes a Xina o amb *Stille Nacht* celebrant el 200 aniversari d'aquesta cançó tan popular, entre d'altres.

En dues ocasions els cors van regalar una peculiar barreja de timbres de veu i colors: les veus masculines de l'Orfeó Català i del Cor Jove i els cors de Petits i Mitjans van cantar un conegut *A Betlem me'n vull anar* i les veus femenines d'aquestes mateixes formacions, el Cor de Noies i l'Infantil, van interpretar l'arranjament de Marc Timón d'*El noi de la mare*. Una altra de les cançons conjuntes va ser *Carols of the birds*, on els Cors de l'Escola Coral van demostrar que hi

ha un bon planter!

Així, els **Cors de Petits i Mitjans** també es van fer amos i senyors de l'escenari acompanyats, en una de les peces, d'unes bafarades ben simpàtiques que van arrencar més d'un somriure entre les butaques.

El concert de Sant Esteve també va tenir espai per les estrenes: **Marc Timón**, amb el seu *Poema èpic* impressionant i molt aplaudit, acompanyat visualment d'un joc lumínic molt efectiu, va marcar un gran final de primera part. Ja a la segona part de l'espectacle, **Joan Magrané** i un *Mai no arribarà* ple de capes sonores, va ser interpretat pel Cor de Cambra amb gran solemnitat. L'última estrena de la nit va ser la de **Josep Maria Guix** amb un *Ave Maris Stella*, interpretat pel Cor Jove, d'una gran varietat de textures i un solo de contratenor. Tots tres compositors van assistir al concert. També cal apuntar que no vam poder gaudir de les improvisacions a l'orgue de **Juan de la Rubia** per un problema tècnic amb el pedalier.

Finalment, tots els cors acompanyats del públic van cantar *Santa Nit*. El director artístic dels cors de l'Orfeó, **Simon Halsey** i les càmeres de TV3 que havien televisat tot el concert van girar-se cap a les butaques per donar protagonisme a tots aquells que, fins llavors, havien sigut tot orelles. Ja per acabar, les estelades van omplir un any més els balcons i la platea i tothom va cantar *El cant de la senyera* i *Els segadors*.

Fotos: Orfeó Català. TV3

Més, sobre...: concert (/news/tags/ca/concert) , sant esteve (/news/tags/ca/sant esteve) , orfeó català (/news/tags/ca/orfeó català) , palau de la música (/news/tags/ca/palau de la música)

Alba Nogueras i Jané (mailto:aina@barcelonaclasica.info)

Compartir... (http://latafanera.net/submit.php?

url=http%3A%2F%2Fwww.barcelonaclasica.info%2Fnews%2Fca%2F2018%2F12%2F29%2F0002%2Fper-sant-esteve-el-palau-canta) (http://www.facebook.com/share.php?

u=http%3A%2F%2Fwww.barcelonaclasica.info%2Fnews%2Fca%2F2018%2F12%2F29%2F0002%2Fper-sant-esteve-el-palau-canta) (http://twitter.com/home?status=Per+Sant+Esteve%2C+el+Palau+canta

http%3A%2F%2Fwww.barcelonaclasica.info%2Fnews%2Fca%2F2018%2F12%2F29%2F0002%2Fper-sant-esteve-el-palau-canta) (http://del.icio.us/post?

url=http%3A%2F%2Fwww.barcelonaclasica.info%2Fnews%2Fca%2F2018%2F12%2F29%2F0002%2Fper-sant-esteve-el-palau-canta&title=Per+Sant+Esteve%2C+el+Palau+canta) (http://digg.com/submit?

phase=2&url=http%3A%2F%2Fwww.barcelonaclasica.info%2Fnews%2Fca%2F2018%2F12%2F29%2F0002%2Fper-sant-esteve-el-palau-canta&title=Per+Sant+Esteve%2C+el+Palau+canta) (http://www.stumbleupon.com/submit?

url=http%3A%2F%2Fwww.barcelonaclasica.info%2Fnews%2Fca%2F2018%2F12%2F29%2F0002%2Fper-sant-esteve-el-palau-canta&title=Per+Sant+Esteve%2C+el+Palau+canta) (/i-pages/tell2friend.php) Enviar a un

amic... (/i-pages/tell2friend.php) més...

Últimes Notícies

31/12/2018 (/news/ca/2018/12/31/0001/els-3-compositors-mes-programats-del-mes-de-desembre) - Els 3 compositors més programats del mes de desembre (/news/ca/2018/12/31/0001/els-3-compositors-mes-programats-del-mes-de-desembre)

29/12/2018 (/news/ca/2018/12/25/0001/christina-scheppelmann-el-mon-de-lopera-no-es-una-secta-de-savis) - Christina Scheppelmann: "El món de l'òpera no és una secta de savis" (/news/ca/2018/12/25/0001/christina-scheppelmann-el-mon-de-lopera-no-es-una-secta-de-savis)

28/12/2018 (/news/ca/2018/12/26/0001/sha-trobat-la-sardana-promesa-de-stravinski) - S'ha trobat la sardana promesa de Stravinski (/news/ca/2018/12/26/0001/sha-trobat-la-sardana-promesa-de-stravinski)

24/12/2018 (/news/ca/2018/12/24/0001/dema-es-nadal) - Demà és Nadal! (/news/ca/2018/12/24/0001/dema-es-nadal)

23/12/2018 (/news/ca/2018/12/23/0001/el-ballet-nacional-de-catalunya-dansa-don-quixot) - El Ballet Nacional de Catalunya dansa 'Don Quixot' (/news/ca/2018/12/23/0001/el-ballet-nacional-de-catalunya-dansa-don-quixot)

MÚSICA

L'Orfeó Català oferirà el tradicional concert de nades a la plaça del Rei

La Llança

Foto: **Orféo Català**

Barcelona. Dimecres, 2 de gener de 2019

1 minut

Thank you for watching

Les veus dels cantaires, dirigides per **Pablo Larraz**, sotsdirector de l'Orfeó Català, interpretaran nades tradicionals, com ***Fum, fum, fum, Joia en el món, El rústec villancet*** o ***Aubada***; també les peces de **Pau Casals** *O Vos Omnes* i *Niagra sum*. El cor clourà el concert amb *Santa Nit* i *Molihua*, una peça tradicional xinesa que l'Orfeó Català va cantar a la gira que va fer a la Xina el passat mes d'octubre. L'actuació ve organitzada per l'Ajuntament de Barcelona en el marc de les celebracions de Nadal. L'aforament del concert estarà condicionat a l'espai de la plaça del Rei.

La plaça del Rei de Barcelona amb el concert del Orféo Català. Orféo Català 2018

El Cor de Noies de l'Orfeó Català participarà a la final del concurs "Let the Peoples Sing" del 2019

És la candidatura presentada per Catalunya Música al certamen de la UER i la final se celebrarà per primera vegada en la història a l'estat espanyol, al Palau de la Música Catalana, el 13 d'octubre de l'any vinent.

TV3 i Catalunya Música, que en serà l'emissora amfitriona, transmetran el concert en directe.

21/12/2018 - 16.27

Cor de Noies de l'Orfeó Català.

El Cor de Noies de l'Orfeó Català, presentat per Catalunya Música per participar al concurs de cors amateurs "Let the Peoples Sing", que organitza la Unió Europea de Radiodifusió (UER), ha estat un dels cors seleccionats per passar a la final del certamen, que es farà al Palau de la Música Catalana, el 13 d'octubre del 2019. Catalunya Música i TV3 transmetran aquest concert en directe. Les semifinals del certamen es van fer els dies 10 i 11 de desembre a la seu de la Radiotelevisió Suïssa de Lausana i s'hi van presentar 17 cors de 13 països, entre els quals el Cor de Noies de l'Orfeó Català, que ha passat a la

final i que competirà en la categoria de cors infantils i joves per endur-se el premi absolut del certamen, la Silver Rose Bowl, que el convertiria en la millor formació coral amateur d'Europa.

El concurs coral "Let the Peoples Sing" de la UER és un certamen creat l'any 1961 per la Corporació Britànica de Radiodifusió (BBC), que està adreçat a cors amateurs i que se celebra, cada dos anys, en una ciutat diferent d'Europa. El 2019, per primera vegada en la història es farà a l'estat espanyol, concretament, a Barcelona. Catalunya Música ha estat seleccionada per ser l'emissora amfitriona del concurs i en transmetrà en directe la final, que serà al Palau de la Música Catalana, que ha estat seleccionat perquè és l'única sala de concerts registrada com a Patrimoni de la Humanitat per la Unesco.

La final serà un esdeveniment multimèdia perquè Catalunya Música la transmetrà en directe a través de la xarxa d'emissores membres de la Unió Europea de Radiodifusió, i per tant, serà seguida per milions d'oients d'Europa i d'arreu del món. Els cors amateurs que participen al concurs "Let the Peoples Sing" presenten els seus enregistraments radiofònics a través de les emissores d'arreu del món que són membres o bé estan associades a la UER. Les formacions corals competeixen presentant-se a una de les tres categories del certamen: cors infantils i joves, cors adults i una categoria oberta.

El Cor de Noies de l'Orfeó Català, que dirigeix **Buia Reixach i Feixes**, té a les seves files una trentena de cantaires que tenen entre 16 i 25 anys, que exploren les possibilitats sonores de les seves veus amb un treball setmanal tant de formació vocal com d'assajos. Des de l'inici, el Cor de Noies de l'Orfeó Català obre les portes a les seves cantaires a treballar un repertori exclusivament creat per a cors de veus blanques. És una experiència molt enriquidora per a l'Escola Coral de l'Orfeó Català, perquè dona l'oportunitat a les cantaires que deixen el Cor Infantil de completar la seva educació coral en un cor per a noies.

La frescor, ductilitat i tendresa de les seves veus dona un so atractiu i especial a tots els seus concerts. Però el treball del cor va més enllà de l'àmbit vocal, perquè sempre s'endinsa amb èxit en noves experiències que exploren altres àmbits, com la incorporació d'elements escènics. Les intèrprets assumeixen aquest repte amb il·lusió i s'hi adapten amb una gran versatilitat.

Les cantants del Cor de Noies de l'Orfeó Català i tot el seu equip artístic, format per Buia Reixach, direcció, **Pep Surinyac** al piano i els professors de cant **Oriol Rosés** i **Ulrike Haller**, entenen aquest projecte com una oportunitat per créixer i seguir treballant amb més motivació.

catmusica.cat

facebook.com/catmusica

twitter.com/catalunyamusica

El repertori musical nadalenc a través dels arxius musicals

24 desembre, 2018 - Marta Grassot. Arxivera i musicòloga, responsable del Centre de Documentació de l'Orfeó Català

Difusió (<http://arxivers.com/ladada/categoria/difusio/>)

#arxiusmusicals (<http://arxivers.com/ladada/etiqueta/arxiusmusicals/>) #cantdelaSibilla

(<http://arxivers.com/ladada/etiqueta/cantdelasibilla/>) #manuscrit7 (<http://arxivers.com/ladada/etiqueta/manuscrit7/>)

#MartaGrassot (<http://arxivers.com/ladada/etiqueta/martagrassot/>)

El Centre de documentació de l'Orfeó Català, custodia un ingent fons documental amb una gran heterogeneïtat documental. Dins els fons d'arxiu, les obres que giren entorn la temàtica nadalenca hi tenen un pes important, i entre elles, en destaquem una de molt especial, amb uns orígens musicals que es remunten a l'edat mitjana, es tracta del Cant de la Sibilla.

La Sibilla eritrea representada per Miquel Àngel a la Capella Sixtina

El Nadal ja és aquí, i també –com és obligat cada any– les nades, un gènere musical que es remunta al segle XV i que ha perviscut com un dels gèneres més conreats al món de la música.

Parlar de música i nades ens fa parlar també dels arxius musicals i de tots aquells que custodiem el patrimoni musical de Catalunya, i en aquest sentit esdevé indispensable referir-nos al Centre de Documentació de l'Orfeó Català i el seu fons de partitures, un centre especialitzat en música amb una biblioteca i un arxiu de més de 125 anys d'història. L'heterogeneïtat dels seus fons és enorme: partitures, programes de concerts, fotografies, revistes, documents històrics, biblioteca musical, obres d'art i un llarg etcètera que agrupa tota l'activitat musical de Catalunya, especialment des de finals del segle XIX, amb l'Orfeó i el Palau de la Música Catalana com a nuclis generadors de l'activitat musical a Catalunya. Entre els nostres fons musicals de diverses procedències, hi podem trobar més de dues-centes nades de compositors del segle XX, especialment peces harmonitzades de cançons populars. Una gran part d'aquestes partitures, les podem trobar dins el fons del propi arxiu històric de l'Orfeó Català, que té com a primer fons d'arxiu el fruit de l'activitat inherent de l'Orfeó, i que conté entorn de divuit mil partitures, significativament de cant coral. Parlar d'aquest tema ens porta a referir-nos també al tradicional Concert de Sant Esteve, que té lloc cada 26 de desembre al Palau de la Música Catalana; un concert en què la nadala resulta indispensable, i fou motiu i encara ho és per a l'estrena de peces sobre els temes nadalencs. A l'arxiu de l'Orfeó es poden trobar totes les dades de la història d'aquest concert emblemàtic, el primer dels quals es va celebrar el 1913 i que des de llavors excepte en alguns moments històricament difícils

s'ha celebrat cada any. Entre els compositors més interpretats en aquest concert hi ha Antoni Pérez Moya, seguit de Lluís Millet i Pagès o Antoni Nicolau, i entre les peces més interpretades quantitativament tenim: *El noi de la mare*, seguit de l' "Al·leluia" de l'oratori *El Messies* de Händel i *El cant dels ocells*.

Però durant aquesta època i molt especialment la nit de Nadal, en alguns indrets s'ha recuperat una peça molt especial, de la qual l'arxiu de l'Orfeó Català guarda una còpia del segle XVI, es tracta del *Cant de la Sibilla*, que podem trobar inclòs a l'anomenat *Manuscrit 7*. Aquest manuscrit conté peces dedicades a la Mare de Déu, repertori per a Setmana Santa i l'ofici de difunts, així com també alguns motets i salms, i molt especial la versió a quatre veus del refrany del *Judici signum*, o conegut més popularment com el *Cant de la Sibilla*, copiat al primer foli del manuscrit, única còpia que es coneix amb modalitat polifònica i amb text llatí.

Es té coneixement que aquest cant presentava com a temàtica principal la profecia de la fi del món, amb uns textos que tenen el seu origen al segle V procedents de la literatura pagana. Va ser interpretat per darrera vegada a la catedral de Barcelona el Nadal del 1577; per tant, aquesta còpia és d'un moment anterior, tot i que el conjunt de peces que formen tot el manuscrit es va acabar de copiar el 1583 aproximadament. El *Cant de la Sibilla* és un drama litúrgic que va tenir gran difusió a l'edat mitjana al sud d'Europa, fins que al segle XVI el Concili de Trento (1545-1563) el va fer desaparèixer, ja que era hostil a les pràctiques extra litúrgiques tradicionals. Fins i tot des del segle XIII se'n té constància que documenten versions poètiques en llengua catalana; per tant, es tractaria d'una de les primeres expressions poètiques en la nostra llengua.

A Catalunya, durant el segle XIX l'interès d'alguns folkloristes per aquest drama litúrgic va començar a impulsar-ne la recuperació. I el 2010 la UNESCO va declarar-ne la representació mallorquina Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat. A partir d'aquí algunes ciutats i poblacions han recuperat aquest cant durant la tradicional missa del gall.

Handwritten musical notation on a five-line staff. The lyrics below the staff are: "Judicium signum salubre tellus sudore madefecit"

Handwritten musical notation on a five-line staff. The lyrics below the staff are: "Judicium signum tellus sudore madefecit"

Handwritten musical notation on a five-line staff. The lyrics below the staff are: "Judicium signum tellus sudore madefecit"

Handwritten musical notation on a five-line staff. The lyrics below the staff are: "Judicium signum tellus sudore madefecit"

Handwritten musical notation on a five-line staff, mostly obscured by a large white tear.

Handwritten musical notation on a five-line staff, mostly obscured by a large white tear.

Handwritten musical notation on a five-line staff, mostly obscured by a large white tear.

Handwritten musical notation on a five-line staff, mostly obscured by a large white tear.

Handwritten musical notation on a five-line staff, mostly obscured by a large white tear.

Handwritten musical notation on a five-line staff, mostly obscured by a large white tear.

Handwritten musical notation on a five-line staff, mostly obscured by a large white tear.

Handwritten musical notation on a five-line staff, mostly obscured by a large white tear.

Manuscrit 7: <https://goo.gl/Lv5L57> (<https://goo.gl/Lv5L57>)

www.cedoc.cat (<http://www.cedoc.cat/>)

61
Shares

Share

Tweet

Email

Share

Deixa un comentari

L'adreça electrònica no es publicarà. Els camps necessaris estan marcats amb *

Comentari

Nom *

Correu electrònic *

Lloc web

No soc un robot

reCAPTCHA
Privadesa - Condicions